

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 32. (92.) ÉVF. • 4. SZÁM • 2022. ÁPRILIS • ÁRA: 3 LEJ

Czire Alpár: A fiatalfői templomban

2022 húsvétján

• Idén úgy ünnepeljük a húsvétot, akárcsak a járvány előtt. Öröm és hála van szívünkben, hogy visszatérhetünk templomainkba, hogy kötöttségek nélkül élvezhetjük a gyülekezeti életet. De aggodalom és szomorúság is emészt minket. A háború réme felütötte fejét földrészünkön. Együttérzéssel vegyes szomorúsággal tekintünk az ukrainai menekültekre. És még szorosabban vonjuk magunkhoz szeretteinket, előnt a hála, amiért Isten nekünk osztályrészül békét adott.

Jézus, aki nem menekült el sorsa elől, tisztában volt az emberi természet ingatagságával. Nagypénteken a virágvasárnap-i tömeg követelte megfeszítetését. Vállalta sorsát, meghalt tanaiért, hogy mi, kései tanítványai ma szabadon emlékezzünk a legnagyobb tanítómester halálára és mindarra, amit tőle tanultunk. Meséljük el gyermekeinknek, hogy mindig választhatjuk a szeretetet a gyűlölködés helyett, ahogyan azt Jézus is tanította!

A tartalomból:

Hitetek hiábavaló lenne?

4

Hajnalozás

9

A passióéneklés története a Homoródméntén

11

Az ukrainai háborús menekültek segélyezéséről

17

Húsvéti jelképek és szokások

19

„...elbeszéljük a jövő nemzedéknek: az ÚR dicsó tetteit és erejét...” (Zsolt 78,4b)

Húsvéti tojásfestés Erdély-szerte

1–3: Alsófelsőszenmihály, 4: Medgyes, 5–6: Székelykeresztúr, 7–9: Küküllődombó

LÉLEKKENYÉR

Gondolatok húsvétkor

SZÉKELY MIKLÓS

Húsvétot ünnepel a keresztény világ, és felekezettől függően a feltámadás vagy az örök élet bizonyossága hatja át minden hívő lelkét. Szüksége van az embernek valamilyen reménységre, hogy ebben az időről időre megismétlődő, általa gerjesztett nagypénteki vérzivatarban legyen egy szalmaszál, amibe kétségbeesésében megkapaszkodhat. A vallás létjogosultsága abban áll, hogy mennyire tud megnyugtatóan választ adni az élet végső kérdéseire. Egyházalapító püspökünk legtöbbet emlegetett újszövetségi verse most számunkra is tájékoztatást ad átlényegülni és mind értelemmel, mind érzellemmel megérteni a húsvéti üzenet tartalmát, értékét, megtartó erejét. Az imént jeleztem, hogy ki-ki a maga módján feltámadásról vagy örök életről beszél. A továbbiakban ezeket a fogalmakat boncolgatva szeretnék eljutni oda, ahol a szellemi kérdőjelek helyét a hit megnyugtató felkiáltójele veszi át. A kérdés az, hogy ebben a csúcstechnológiás világban érdemes-e feltámadásról beszélni. Én pedig azt mondom: egyszer beszéljünk feltámasztásról, aztán feltámadásról, végül az örök életről. Nekünk, unitáriusoknak mindig fejtörést okozott az általános dogmakeresztény húsvéti misztérium. Míg más keresztény felekezetek a páli kijelentés biztonságában kizárólagos, kétségtelen hitbéli tényként kezelték és a prédikálás hiábavalóságát mutatták fel mintegy figyelmeztetésként (1Kor 15,14–15), addig mi a rációt és a metafizikai összesimulást tartottuk mindig szem előtt.

A húsvéti üzenet minden nehézségeivel együtt valami egyszerűből származik, és ebben megegyeznek a különféle őskeresztény tanok, az evangéliumok, az újszövetségi levelek, az Apostolok cselekedetei minden nézetkülönbségük ellentmondása ellenére is. Az Újszövetséget olvasó embert magával ragadja a bizonyosság, hogy akit megöltek, mindörökké ott él Istennél, nem maradt a halálban, ami nemcsak remény, de elkötelezettség is számára, mert ha hozzákapcsolja magát, és követi, ugyanúgy élni fog: „...én élek, és ti is élni fogtok” (Jn 14,19b). Ebből látszik, hogy a kereszténység keletkezésének rejtélye ilyen kijelentő módon nyert megoldást. Az egybehangzó tanúságok szerint maga az élőnek megtapasztalt és felismert Názáreti körül kialakult hitbéli tapasztalatok azok, amelyek megvilágítják, mitől ment tovább az ügye, miként került sor a halála után egy olyan sikeres Jézus-mozgalmra, a kudarc után az újrakezdésre, a tanítványok menekülése után a hívők közösségére. Az élő Megvál-

tó megváltásával a kereszténység húsvétkor születik, és pünkösdkor teljeseedik ki. De húsvét nélkül nincs evangélium, sem egyetlen levél vagy elbeszélés, nincs Krisztus, nincs egyház és misszió. Ennek fényében hogyan képzelhető el a feltámasztás?

Nem kell megdöbbenni: Sehogy. A feltámasztás és feltámadás metaforikus, képletes kifejezések, amelyeket az álomból való felébresztés, felébredés analógiájából vettek át. Azonban a halálból való felébresztés és felkelés esetében nem a mindennapi élet korábbi ébrenléti állapotába való visszakerülésről van szó, hanem egy teljesen új, hallatlanul más, végleges állapotba történő átalakulásról: az örök életről. Itt nincs semmi elképzelni-, kifesterenivaló. Ezt nem tudjuk, és nem is kell a mindennapi életből vett fogalmakkal mintegy köznapi földi kívánságokkal mennyeinek le-

„Az pedig az örök élet, hogy ismernek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, Jézus Krisztust.” (Jn 17,3)

rajzolni. „Amit szem nem látott, fül nem hallott...” (1Kor 2,9a) – ezért sem szemünk, sem fülünk, sem fantáziánk nem segíthetnek, sőt csak félrevezethetnek bennünket, de anélkül is az örök élet számunkra olyan remény maradhat, amelyik nem szemléletes, de nem is elképzelhetetlen. Így a feltámadás vagy az örök élet azt jelenti, hogy életünk története és ennek során keletkezett összes, Istennel való kapcsolatunk velünk együtt a beteljesedésbe megy át, és végérvényesen kötődni fog a léthez. Másképpen fogalmazva nem a testnek mint fizikai valóságnak a folytonosságáról van szó, ezért a természettudományi kérdések a molekulák, atomok megmaradásáról fel sem tevődnek, hanem a személy azonosságáról szól. Az *akiről*. Az ember nem csak egy vízcsepp a tengerben, ahogyan Isten sem csak tenger. Több, mint a vízcsepp. Több, mint a tenger. Személy és személyes valóság. Az a pillanat, amikor a véges személy eljut a végtelenbe, elveszíti határait, így a végső valóság nem a semmi, hanem az a minden, akit Istennek nevezünk. Feltámadunk az örök életre. Ennek fényében a halál nem annyira rombolás, véget érés, befejezés, hanem sokkal inkább beteljesülés, végtelen teljessé válás. Értelmünk szerint nem visszatérés ebbe a téridős életbe, és

nem is folytatása annak, hanem felvétel a legvégső valóságba. Kivítettünk a minket meghatározó és körülvevő földi kapcsolatokból, viszonyokból, de ugyanakkor itthonról hazatérünk Isten rejtekébe. Az itt és most átalakul Isten kimondhatatlan titkává, ami a láthatóból a láthatatlanba, a mulandóság félelméből az Ő felismert gondviselő fényébe vezet. Ez nem önkényes beavatkozás a természet törvényei ellen, hanem újrakezdés ott, ahol a természet a maga törvényei alapján a végéhez érkezett. Húsvét számunkra azért

az élet ünnepe, mert az unitárius vallás az élet vallása. Hittételeink – akár ésszel, akár érzellemmel vizsgáljuk azokat – az élet iskolája, ahol Jézust hallgatva megtisztulhat Istent meglátni vágyó szívünk, és megismerjük az öröklétet. Létszükségletünk ez a hit, egyben olyan megtartóerő is, amit értelmünk lehetségesnek tart, szívünk megkövetel, és Isten szeretetének megismerése Jézus által bizonyossá tesz. Milyen szépen fogalmazta meg Simon Péter: „Uram, kihez menénk? Örök életnek beszéde van nálad.”

HITFORRÁS

Hitetek hiábavaló lenne?

KOPPÁNDI
BOTOND PÉTER

Ünnepek előtt sokszor kapok szépen felcímkezett borítékban húsvéti üdvözlőlapot, amin gondosan kiválasztott bibliai versek kíséretében ünnepi jókívánságok állnak. Mindig jó lélekkel fogadom ezeket, tisztességesen meg is köszönöm, és be kell vallanom, jólesik, hogy ebben az e-világban még akadnak olyanok, akik e „régimódi” stílusban gondolnak felebarátaikra. Évről évre visszatérő motívum, hogy az üdvözleten az első korinthusi levélből való bibliai versek állnak: „Ha tehát Krisztusról azt hirdetjük, hogy a halottak közül feltámadt, hogyan mondják egyesek közületek, hogy nincs halottak feltámadása? Mert ha nincs halottak feltámadása, akkor Krisztus sem támadt fel! Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, és hiábavaló a ti hitetek is.” (1Kor 15,12–14)

Meg kell vallanom, hogy néhány évvel ezelőtt, mondjuk teológiai hallgató koromban rendesen felháborodtam volna, ha valaki engem ezekkel a bibliai versekkel köszönt húsvétkor. Hát nem tudják, hogy én unitárius vagyok? – kérdeztem volna önérzetesen. Nem gondolják, hogy ezzel az én hitfelfogásomat enyhén szólva is kétségbe vonják? Ez valami tréfa? Mi az, hogy ha azt mondjuk, hogy nincs feltámadás, akkor hiábavaló a mi hitünk? Hát a „tolerancia földjén” még mindig itt tartunk?

Valószínűleg egyből eszembe jutottak volna az évek hosszú során ért sérelmek. Már gyerekkoromban idegesített, amikor román szomszédaim köszönésére – *Hristos-a-nviat!* – jó apám szigorú nézése miatt muszáj volt azt válaszolni, hogy „*Adevărat-a-nviat!*”. Közben attól féltem, hogy az én unitárius Istenem ezt még szigorúbb tekintettel figyeli valahonnan. Később azzal szelídítettem ezen, hogy az *A-nviat-ra* felemltem hüvelykujjam, mondván: „Ahogy mon-

dod, testvér, legyen a te hited szerint”. Gondoltam, így mindenki boldog és elégedett lesz. De emlékszem arra is, hogy papi pályafutásom kezdetén, egy ártatlan keresztelői beszélgetéskor egy atyafi azt mondta nekem: „Ha maga nem hiszi Krisztus Urunk feltámadását, akkor nincs, amit diszkutálnunk (a. m. beszélünk)!” – és bizony, megfagyott a levegő, és a házigazdáink, de én magam is igen kényelmetlenül éreztük magunkat. Lehet, hogy tényleg, hiábavaló lenne az én őseimtől örökölt, drága hitem?

Pedig én úgy nőttem fel, hogy a kilencórás misén a Szent Mihályban gyönyörű hangú nagyanyámmal együtt énekeltem a *Sanctus Deit*; tíz órakor nagyapámmal és édesapámmal az evangélikus templomban hallgattuk Kiss Béla bácsi nagyszerű prédikációt, és 12 órakor már Szabó Dezső bácsitól, Kovács Lajos bácsitól vagy Erdő János (nem tudok bácsit mondani, érdekes!) kezéből kaptam az úrvacsorát. És a húsvéti örömmüzenet számomra nem volt kérdéses, mert amikor pap nagyapám a szentivánlaborfalvi szószéken sztentori hangon föltette a kérdést: „Mit keresitek a holtak között az élőt?” –, akkor szinte szabadkozva néztem körül: nem keressük, bocsánat, nagyapa, hiszen tudjuk, „nincsen ott, mert feltámadott!”. És ezt őszintén hittem is, mert Pakucs Tamás is azt mondta, hogy az éjféle misén Lukács plébános úr is váltig ugyanezt bizonygatta, és neki csak hinni lehet, mert ő egy olyan pap, aki nemcsak prédikál, hanem beáll bírónak is, ha kell, a szegeti nagy focimeccsein! És az örök élet sem volt kérdés számomra, mert nagymamám szépen megmondta, hogy csak az hal meg, akit elfelejtene, és látom-e, Zsiga kutya is tovább él, mert folyton beszélek róla, és merthogy annyira szerettem, hát ott él a szívemben. És amikor húsvét másodnapján Farkas Csongival és az öcsém-

mel elindultunk öntözni, kiderült, hogy a „cukros vízzipuska” (a hangsúly a harmadik szótagon!) örök fiataltságot ígér a szép lányoknak és drága asszonyoknak egyaránt. És az is egyértelművé vált, hogy úgy, ahogy a tojás ennek az egész világnak a kicsinyített mása, és benne ott van a létezés teljes misztériuma, ugyanúgy ebbe a gyönyörű világba is maga Isten hívott el, és ha minden nap szívemből fogok imádkozni, akkor majd, ha ne adj’Isten meghalok is, maga a gondviselő Atya fog rám vigyázni, mint ahogyan szüleim szoktak. És amikor végül a nap végére kiderült, hogy Prázsmári Évike az én „mejjemre” tette a legszebb szekfűt, és én kaptam az egész faluban a leggyönyörűbb piros tojást, akkor egyértelművé vált számomra, hogy bizonyos érzések örökkévalók, és azokat nem lehet sem sziklasírba zárni, sem elhallgatni, hanem evangéliumként hirdetni kell a húsvétot ünneplő világban.

Felnőtt fejjel persze próbáltam megérteni a húsvéti misztériumot, mégpedig úgy, hogy meggyőző prédikációkat kerestem. Amit találtam, az nagyon sokszor elkeserített. Egyfelől ott volt egy elképesztő fundamentalizmus, másfelől egy teljesen kiüresített, racionális, okfejtető duma, amivel nem tudtam mit kezdeni. A vallási paletta jobb felén állók ugyanis – David Buttrick teológus „all star hívőknek” nevezi őket – didalmas tekintettel álltak ki a világ elé, és a beavatottak fölényével hirdették a feltámadást, mondván, hogy Krisztus Urunk az én bűneimért is meghalt, de ennek örömét én csak akkor fogom meghallani, ha elég közel hajolok hozzá, úgy, hogy meghallom még a szívdobbanását is, és elfogadom őt személyes megváltómnak, különben nem vagyok jó keresztény, sőt, még talán embernek is hitvány! – Még ma reggel is belefutottam egy jól fészült kollégába, akinek nemcsak szavai, hanem a Facebookon is átsütő testbeszéde is azt sugallta: te, gyarló eretnek, nem vagy igaz hitű, nem vagy méltó az üdvösségre, hiábavaló a te hited, hiábavaló a te prédikálásod! Csak úgy tűnődtem magamban: vajon feltűnt neki valaha, hogy a húsvéti tudósítások evangéliumként eltérnek egymástól? Vajon gondolkodott már azon, hogy miért van az, hogy Márknál és Máténál egy angyal jelenik meg, Lukácsnál már kettő? Vagy hogy Lukácsnál Jézus a tanítványoknak Jeruzsálem környékén jelenik meg, Máténál és Márknál meg Galileában? Vagy hogy „harmadnapra” az tulajdonképpen kettő? Tényleg mindig fel kell függesztenünk értelmünket és minden kritikai érzékünket, ha igaz hívők akarunk lenni?

Aztán hallottam olyan prédikálást a vallási préríbal feléről, ami húsvétot megfosztotta minden misztériumától, és arról beszélt, hogy nincs testi feltámadás, badarság az első húsvétról még beszélni is, nézzük inkább az újjászülető tavaszt, a fák rügyezését, a megújuló természetet, és örvendjünk az életnek. És sajna néha unitárius templomban is üres maradt a lelkem tarisznyája, mert a szónok prédikációja kime-

rült a folytonos tagadásban, a *miért nem lehetséges a feltámadás* ironikus megjelenítésében, és azzal az érzéssel maradtam, mint sokan: ünneplőbe öltöztünk, eljöttünk, meghallgattuk... s akkor mi van? Persze, értem én, felvilágosodás, racionalizmus, liberalizmus, a transzcendentalisták, Emerson, Parker és a többiek, de nem lehet, hogy a fürdővízzel a gyermeket is kiöntöttük? Még szerencse, hogy ezeket az érzelemszerű prédikációkat feledtették Májay Bandi bácsi húsvéti beszédei, ahol nagyszerű dramaturgiával mesélte el, hogy miként érkeznek az asszonyok a sírhoz, vagy Szász Ferenc beszéde, amely Marsall László egyik versével magyarázza el, hogy a szalmaszállal átfűrt tojáshéjon elinduló hangya küszködése miként jelképezi az ember és az örök élet viszonyát; vagy ilyen volt Szabó Árpai bácsi húsvét szabadságát taglaló beszédének hitébresztő intellektusa, Czire Szabolcs radikálisan kemény *Hármas őrségváltása*, vagy Kovács Sándornak a tamaskodásból kiinduló *Látni és hinnije*. Hogy van ez? Akkor az ő hitük is hiábavaló lenne? Pedig mindegyik azt tanította, hogy az élet örök, és a lélek halhatatlan.

Aztán főleg az utóbbi időben hallgattam olyan prédikációkat, amelyek – mondjam így – a balközép felől érkeztek hozzám: presbiteriánus, United Church of Christ-, methodista lelkészek vallottak húsvéti hitükről úgy, hogy abban kiemelkedő intellektusuk és a feltámadás hite összhangban volt, úgy, hogy a húsvét előtti Jézus és a húsvét utáni Jézus között nincs ellentmondás, úgy, hogy az üres sír valósága és a megdicsőült Krisztus jelenvalósága között nincs feloldhatatlan feszültség! Hadd idézzem egyik kedvencemet: „Nincs a feltámadásnak megcáfolhatatlan bizonyítéka! Nincs videofelvételünk az üres sír belsejéből! A húsvéti földrengést nem rögzítette egyetlen szeizmográf sem! Ami ránk maradt, az csupán számtalan történet – Jézus feltámadásának a története –, amit hívő emberek adtak át nemzedékről nemzedékre. De azt is hozzá kell tenni, hogy a keresztény hit központi igazsága meg éppen az, hogy egy Jézusnak nevezett fiatal zsidó rabbi, akiben péntek estére már szikrányi élet sem volt, vasárnapra virradólag élettől duzzadóként támadt fel a halottaiból, a tanítványaihoz beszélt, velük járt-kelt és étkezett! [...] És ma, 2000 évvel később emberek milliói azért ünneplik húsvétot, mert akkor, az első húsvétkor, a teste nem volt a sírban, mert Isten erejétől áthatva megszabadult a sziklasírtól, és azóta is ott van minden keresztény közösségben, hogy az örök életet hirdesse.” (Thomas Long)

Hát, ezzel a kereszténységgel én is tudok azonosulni! Mint ahogy azonosulni tudok a történeti Jézus-kutatás nagyjaival – John Dominic Crossan, Marcus Borg, Robert Funk és társaik –, akikre rálelni teológus korunkban maga volt a mennyei visszaigazolás – nem, hitünk nem hiábavaló, hiszen, íme, a legnagyobb szakik is így gondolják!

Ebben a társaságban együtt tudom értelmezni a márki tudósítást a Korinthus-levélbéli páli érveléssel. A legrégebbi evangélium alig nyolcversnyi tudósítása (Mk 16,1–8) nekem elég: Amikor elmúlik a szombat, Mária, Salomé és Mária, a Jakab anyja után lopódzom. Érzem a kezükben vitt illatos kenetek bódítását, minden évben ugyanaz a kérdés marcangol: ki fogja elhengeríteni a követ a sírbolt bejáratáról? – És bár ismerem a történetet, minden évben földbe gyökerezik a lábam: Úristen, a kő el van hengerítve...! És megrettenek a fehér ruhába öltözött ifjútól. És egész testemben remegek, amikor kérdi: „A názáreti Jézust keresitek, akit megfeszítettek?” – És amikor mondja, hogy „Feltámadt, nincsen itt!”, akkor egész testemet előnti a felszabadult öröm! Tudom, mert tapasztalom, hogy a feltámadás története nélkül nem sokat tudnánk Jézusról, mert hogyha nagypénteken minden véget ért volna, akkor ma történelmi feljegyzésekre hagyatkozva csak annyit tudnánk, hogy egy tehetséges zsidó fiatalembernek, aki megpróbált fellázadni a római hatalom ellen, karrierje tragikus hirtelenséggel véget ért. Olyan hirtelen, mint ahogy véget ér a Márk evangéliuma: az asszonyok nem szólnak a történetekről senkinek! Nem véletlen, hogy valakik úgy érezték, ezt azért még egy-két kiegészítéssel ki kell bővíteni, lásd a 16,9–20-at!

Mégis, honnan van ez az erő ebben a történetben? Vagy mi van, ha ez a történet tulajdonképpen egy újabb jézusi példázat? Mi van, ha ezt is ugyanúgy érthetjük meg, mint a tékozló fiú vagy a könyörülő szamaritánus példázatát? – Ez nem jelentené azt, hogy tagadjuk a valódiságát! – Ki szokta megkérdőjelezni, hogy vajon volt-e valaha két testvér, akik közül a kisebbik odaállt az apja elé azzal, hogy „atyám, add ki a vagyomból rám eső részt”? Vagy ki az, aki valaha kétségbe vonta, hogy egy szamaritánusnak megesett a szíve egy kirabolt emberen? – Ha a húsvéti történetre úgy tekintünk, mint egy példázatra, mint egy „valóságtartalmú történetre” (Crossan), akkor egyrészt megmarad az a lehetőség, hogy azt mondjuk: ha úgy hiszed, hogy Jézus testileg támadt fel, rendben van; ha annyit hiszel, hogy a sír üres volt, az is rendben van. De a kérdést nem ússzátok meg: Mit mond neked most ez a történet? Mit kezdesz vele? – C. H. Dodd óta tudjuk, hogy a példázat nem más, mint egy, a mindennapi életből vett metafora, ami ugyan az értelmet sokszor kétségek között hagyja, mégis gondolkodásra készítet. A húsvéti feltámadás-történet pont ilyen példázat! Bizonyos dolgokról nem lehet másként, csak példázatban szólni! A sír üres volt, Jézus feltámadt – mit mond neked itt és most ez a példázat?

Mert nekem azt, hogy bár sziklasírba zárták, Jézust nem lehet elhallgattatni! Azt mondja, hogy Jézust nem a holtak, hanem az élők között kell keresni! Azt, amit az angyal mond az asszonyoknak, hogy bár a hatalom keresztre feszítette, Isten mégis feltámasz-

totta, meglevenítette őt! „De menjetek el, mondjátok meg a tanítványainak és Péternek, hogy előttetek megy Galileába”: azt jelenti, hogy mindenkori tanítványokként olyan nagy dolgoknak vagyunk tanúi, hogy azokat nem tarthatjuk meg magunknak, arról bizonyosságot kell tennünk a nagyvilágban!

Akkor miért mondja Pál apostol azt, hogy ha nem hisztek a feltámadásban, akkor hiábavaló a ti hitetek? – De nézzük meg, tényleg ezt mondja? „Ha nincsen halottak feltámadása, akkor Krisztus sem támadt fel. Ha pedig Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is.” Olyan, mint ha egy filozófus beszélne. Tényleg, Descartes jut eszünkbe: Cogito, ergo sum! De vigyázat, a teljes mondas így szól: „Kétkedem, tehát gondolkodom, gondolkodom, tehát vagyok, vagyok, tehát Isten létezik.” Vajon nem valami ilyesmi történik Pálnál is? Ő is ezt a sémát követi: ha így..., akkor úgy, ... s akkor amúgy... Ha nincs feltámadás... akkor Krisztus sem támadt fel... s akkor hiábavaló a ti hitetek... Hát, azt hiszem, hogy a jó öreg korinthusiak erre felkaphatták a fejüket! Szó, mi szó, van közöttünk széthúzás, problémás az úrvacsora is, az étkezések miatt is torzsalkodunk, a vezetőinkkel nem vagyunk elégedettek, az erkölcsi kérdésekben nem vagyunk mi a minta... de hogy hiábavaló lenne a mi hitünk? No, ezt az egyet kikérjük magunknak! Hiszen te neveztél minket „elhívott szentek”-nek, az „Isten gyülekezeté”-nek, „akikben megerősödött a Krisztusról szóló bizonyágtétel”, hozzánk írtad a szeretethimnuszt – hát a mi hitünk hiábavaló volna? – Nem lehet, hogy te, Pál, te teológus, te filozófus, te rétor, itt a fordított érvelés szónoki eszközét választottad csak azért, hogy meggyőzz minket? – Merthogy egy dologban biztosak vagyunk: a mi hitünk élő, a mi hitünk nem hiábavaló! Tehát, Pál, a te prédikálásod sem volt hiábavaló, mert te hoztad nekünk az evangéliumot. Prédikálásod azért nem hiábavaló, mert Krisztus feltámadt, és ezek szerint nem hiába támadt fel! Nem lehet, hogy te, Pál, úgy szembesítesz a saját hitünkkel, hogy azt sugallod: „ha meg akarjátok tudni, hogy Krisztus feltámadt-e, akkor nézzetek körül, és mondjátok meg: hol látjátok ennek legbiztosabb jelét? – Mert nincsenek megcáfolatlan bizonyítékok, csak a hit van, s a hit szemüvegén sok minden látható!” (Long)

A korinthusi levél szavait közvetítő üdvözlőlap ezért számomra ma evangélium. Mert tudom, hogy hitem nem hiábavaló! Olykor remélem, hogy prédikálásom sem. Tudom, hogy a sír üres, mert Krisztus feltámadt! Hittel remélem, hogy az élet örök, és hogy a lélek halhatatlan. Remélem, mert megtapasztaltam. Amikor haldokló édesapám kezét fogtam, és láttam, hogyan távozik belőle az élet, akkor mintha megtapasztaltam volna az örökkévalóságot – azt éreztem, hogy szép lelke a kezem közül mintha valamilyen más dimenzióba lépett volna át.

A francia Charles de Gaulle-ról kevesen tudják, hogy feleségével, Evonne-nal egy gyönyörű, ám Down-szindrómás kislány szülei voltak. Esténként, amikor a lányt lefektették, az édesanya gyakran mondogatta: „ó, Charles, Anna miért nem olyan, mint a többiek?”... Amikor a kicsi lányka meghalt, a szűk körű temetés végén Evonne alig akart eljönni a sírhant mellől. Charles odament hozzá, és lágyan megérintette a vállát. „Gyere, kedvesem! Hiszen hallottad a feltámadás ígérését! Most már ő is olyan, mint a többiek!”

Akarod-e tudni, hogy vajon Krisztus feltámadt-e? – Menj el valamelyik kórházba, ülj le a „drága embe-re” fényképét nézegető özvegyasszony mellé! Hallgasd a gyermekéért könyörgő anyát! Hitük nem hiábavaló, tehát valószínűleg Krisztus feltámadott. Vagy legalábbis az a biztos, hogy a sír üres volt, tehát Jézus él! Ez a húsvéti evangélium, és ez nekem ma is elég! Legyen neked a te hited szerint, amiről én biztos tudom, hogy nem hiábavaló! Ámen.

(Elhangzott Kolozsváron, 2020 húsvétján)

LÉLEKTÉRKÉP

Békevágó a Kálvárián

SIMÓ MELINDA

Gyerekkorom vallásóráihoz hozzátartozott, hogy Munkácsy *Golgota* festményének reprodukcióját tanulmányozom. A megfeszített Jézus látványa annyira elborzasztott, hogy inkább a szemlélők arcáról próbáltam megfejteni, hogy mit tesz velük a szenvedés látványa. Láttam beletörődést, félelmet, fájdalmat, tehetetlenséget, nem láttam viszont a szikrát, azt a szikrát, ami elég erős, hogy megálljt parancsoljon egy erőszakos helyzetben.

Személyesen is többször átéltem egy-egy konfliktushelyzetben, hogy a tehetetlenség dühe jellemző, mert a hagyományos, büntető szemléletű megoldást a normaszegésre elégtelennek találtam.

Az akkori zsidó társadalom szemszögéből egy normaszegőt büntettek meg az akkori büntető szabályok szerint, és mégis: bennünk máig az él, hogy lehetett volna ez másként is.

Hargita megyében jelenleg a resztoratív, helyreállító konfliktuskezelési technikák bevezetésén dolgozik a Megyei Erőforrásközpont és a Sapientia Egyetem. Először az iskolákban dolgozó tanácsadó tanárokat/pszichológusokat ismertették meg ezzel a módszerrel, aztán 2021 őszére egy nemzetközi konferencia megrendezésére is sor került, amely nyitott volt, így tanárok, lelkesek, a Caritas munkatársai is ismerkedhettek ezzel a szemléletmóddal.

Röviden bemutatom, hogy melyek ennek a módszernek a főbb jellemzői, majd ezt egy saját élményem megosztása követi. Tony Marshall meghatározása alapján a resztoratív technika „olyan eljárás, amely során az adott sérelemben érdekelt minden résztvevő összeül, hogy közösen döntsön az elkövetett cselekmény utóhatásának és jövőbeni szerepének ügyében”.

Az összeülésnek hosszú módszertana van, amely a konfliktusban érintettek számától, a konfliktus típusától függ.

Fontos szempont a közösségépítés és a kapcsolat helyreállítása, és a hagyományos konfliktusmegoldástól már a megbeszélendő kérdésekkel is eltér.

A büntetés és a jutalmazás szabályait követő iskolai környezetben hagyományosan a következő kérdések hangzanak el: Milyen szabályszegés történt? Ki tette? Miért tette? Mit érdemel?

A resztoratív kérdések a következők: Mi történt? Kit érintett? Hogyan érintette? Mit kell tenni, hogy a dolgok rendbe jöjjenek?

Hargita megye iskolái között a Palló Imre Művészeti Líceum valóban nagynak számít. Gyereklétszámát tekintve közepes intézmény, ám ha az alkalmazottak számát figyeljük, akkor valóban tekintélyes, ugyanis ez a szám meghaladja a százat.

Meggyőződésem, hogy a jelenlegi romániai oktatási formák közül a művészeti iskolák rendelkeznek a legrugalmasabb kerettel, hogy új szemléletmódoknak helyet adjanak. És mégis: annyi elakadást éltem már meg, hogy erősen kell hinnem egy módszer működésében ahhoz, hogy kezdeményezni tudjak, és ne meneküljek kifogások mögé. Az alábbi leírásból kiderül, hogy miért van hitem a resztoratív szemléletben.

Négy éve társadalmi nevelés tantárggyal egészültek ki a tanítási óráim, a tantárgy új volt, és az is, hogy az ötödikes korosztályt kell tanítanom.

Egy hónappal az iskolakezdés után, októberben megtartottuk az iskola másként hetet, és az ötödik, zeneosztály bejelentkezett hozzám egy meseterápiás foglalkozásra.

Az osztályt két csoportra osztottuk, mert párhuzamosan dolgoztunk a szobrász kollégával, aki agyagot tanított őket. Az első csoport tevékenysége gondtalanul lezajlott pénteken 11 és 13 óra között. Igen, ám de a cserekor csúszás történt, és műteremből késve értek a foglalkozásra.

Voltak, akik még szünetet kértek volna, és olyanok is, akik szerették volna elkezdni a foglalkozást, hogy fél háromig fejezzük be a tevékenységet, és lehessen hazamenni. Én is kezdeni szerettem volna, hiszen öttől volt a sulis gólyabálja. Ezen egyik legvártabb műsorszám a Tanárshow. Főpróba miatt már négy óra-
kor találkozoznunk kellett.

Szavaztunk, a hamarabb győzött.

A szünetelni vágyók reakciója az lett, hogy elkezdtek zavarni a tevékenységet. Húsz percet vártam, amíg lecsillapodtak. Csend lett, így elkezdtem olvasni a mesét, ám amikor felpillantottam, az egyik gyerek grimaszt vágva próbálta a többi kacagásra bírni.

Ekkor úgy döntöttem, hogy kész, én nem csinálom ezt tovább, felálltam, hogy elhagyjam a termet, de egy leány át akart adni egy csokoládét, amelyet a tevékenységvezetőknek szánt az osztály.

Elmondtam, hogy nem fogom elvenni, mert nem tudtam elvégezni, amire kértek, és ekkor rátette a csokit a színesceruza-csomagra. Akkor és ott nagyon dühített ez a mozdulat, mert újabb határátlépésnek éltem meg azt, hogy nem figyel, hallja meg, amit mondom.

Az osztályfőnök percek alatt tudomást szerzett a történetéről, hiszen riadtan tudtára hozták, hogy megmaradt a csoki. Ezalatt a kabinetembe visszavonulva rájöttem, hogy valamit tennem kell, mert ilyen „viszony-iszony” állapotban nem tölthetjük el a tanév hátralevő részét.

A gólyabálra már vittem magammal a resztoratív kérdéseket, és megkértem az osztályfőnököt, hogy legyen ő az, aki vezeti a kérdések alapján a beszélgetést köztem és az osztály között. A kiket hogyan érint kér-

désnél engem is meglepett, hogy az első csoport is tartott attól, hogy tanári visszaélés áldozata lesz, mert az osztályra egységként tekintenek a tanárok, ha két-három diák rendbontó, akkor már az egész osztály rendetlennek van nyilvánítva, és a büntetésüket az egész osztályra kiróják.

A diákok az osztályfőnök meg az én érintettségi beszámolómnál nagyon figyeltek. Meglepte őket, hogy mennyi előkészülettel jár egy ilyen foglalkozás, és csalódottságot okozott a tiszteletlenség, illetve az is, hogy osztályfőnökként kellemetlen szembesülni a csínytevésekkel.

A jóvátételeknél a gyerekek kitalálták, hogy mindenki felolvassa a kedvenc meséjét óráink végén (azok is, akiknél zökkenőmentesen folyt a mesefoglalkozás).

Egy leány nagyon sokáig kerülgette az olvasást, diszlexiára gyanakodtam abból, ahogyan néha olvasott. Ezért, amikor már elkerülhetetlen volt az osztály előtt a meseolvasás, megkérdeztem, hogy szeretné-e, ha én olvasom fel az ő meséjét. Látható volt a megkönnyebbülése, és rögtön szünetben felkeresett a kabinetemben, kiderült, Kanadában kezdte az iskolát, és ott sem ékezetek, sem dupla betűk nincsenek.

Az eset óta eltelt három év, már nem tanítom azt az osztályt, de a cikk megírásakor épp azt a csokit dézsmálom, amivel csak úgy megleptek. Megéltem, hogy lehet konfliktus a közösségépítés alapja.

Talán ez a szemléletmód alkalmas lesz arra, hogy feltámassza közösségeinkben a szeretetet, s az erős, békevágó közösségek nem tudnak mondani az erőszakra. Az erőszak egyetlen ellenszere a jó és erős közösség.

A Vallásszabadság Nemzetközi Társulatának (IARF) nyilatkozata az ukrán háborúról

Mélységesen megdöbben és elszomorít azoknak az tetteknek a sorozata, amelyek ehhez a háborúhoz vezetnek, s amelyek következményeként nő a térségben és a világban is a békés együttélés megszűnésének veszélye.

Hisszük, hogy soha nem szabad fegyverrel keresni a választ az államok közötti biztonsági kérdésekre. Kifejezzük együttérzésünket a háború minden áldozata iránt, különösen azok iránt, akik a fegyveres konfliktus elől menekülnek, akiknek családjaik kettészakította a háború.

Üdvözljük többek között Lengyelország, Magyarország, Románia lépéseit, hogy megnyitották a határaikat a menekültek előtt, és humanitárius segítséget nyújtanak nekik. Európa minden nemzetét arra buzdítjuk, hogy támogassák ezeket az országo-

kat azon erőfeszítéseikben, hogy minél hatékonyabb megoldásokat találjanak a menekültválságra.

Aggódunk az ukrán emberek és a szomszédaiak testi-lelki épségéért, hiszen nemcsak az ukrán népet, hanem a környező országok polgárainak békés együttélését veszélyezteti a Kelet-Európában felso-
rakozó katonai erő. Minden testvérfelekezetet, minden hitközösséget arra buzdítunk, hogy tegyenek erejük szerint a menekültválság enyhítéséért, hogy fogjanak össze ukrán felebarátainkért, hogy legyenek a kölcsönös tisztelet és az emberség példái e nehéz időkben.

Kívánjuk, hogy az Ukrán Ortodox Egyház, a Moszkvai Patriarchátus és a régió minden egyháza találja meg az erőt és a bátorságot, hogy a megbékélés és a gyógyulás útjait egyengesse. Őszintén reméljük, hogy az igazság és béke mihamarabb visszatér Ukrajnába és szomszédaiába.

London, 2022. február 27.

ROBERT INCE, IARF-elnök

Húsvéti szokások

Hajnalozás

KISS GERGELY

• Húsvét, mint minden gyermeknek, várva várt, kedves ünnepünk volt, tele érdekes dolgokkal. Az ünnep másodnapjára való készülődésektől kezdve a locsolásig minden érdekes és izgalmas volt. Mikor felébredtünk, első dolgunk volt meglesni, hozott-e piros tojást, s főleg kölnvizet a nyuszi, hogy a testvéremmel a kislányokat meglocsolhassuk.

Mikor nagyobbak lettünk, és nem lehetett piros tojásfestéket kapni, azon drukkoltunk, hogy szüleinknek sikerüljön megoldani a tojásfestést, mert piros tojás nélkül nem igazán ünnep húsvét. De édesanyám azt is megoldotta vöröshagymahéjjal és egy kis szalonnabőrrel, sőt megengedte, hogy segédkezzünk neki. Hajlandók voltunk húsvéti verseket is tanulni, hogy locsolni mehessünk, és büszkén mutogattuk otthon locsolásunk béreként a sok piros tojást, vagy ritkábban a kapott pénzt.

Ezzel az ünnepi tapasztalattal érkeztem első szolgálati helyemre, Tordátfalvára. Akkor még viszonylag sok kisgyermek volt a kicsi faluban, és a kis legények jóval húsvét előtt jelentkeztek húsvéti versért. Még nem volt ilyen típusú versgyűjteményem, ezért a gyermekkoromban tanultakból leírtam néhányat, de amikor kifogytam a régi versekből, idősebb kollégákhoz gyalogoltam, hogy segítenének. Sajnos nem tudtak, ezért nekifogtam a még vers nélkül maradt legénykének húsvéti versikéket írni. Amikor minden fiúnak sikerült verset adni, fellélegeztem: no, sikerült megoldanom egy olyan helyzetet, amelyre nem voltam felkészítve.

Ekkor jött a meglepetés. Felnőtt legények jöttek, hogy segítenék a hajnalozás előkészítésében. Beköszönő és búcsúzó beszéd kellene. Mivel gyermekkoromban, Sepsiszentgyörgyön nem találkoztam ilyen szokással, idősebb emberekhez fordultam tanácsért, akik kíségtettek, megismertettek a szokásokkal, és előkerültek régebbi beszédek is.

Aztán megismerkedtem a helyi szokással.

Húsvét első napján, délután összegyűltek a lányok a kultúrházban, és zászlót készítettek fehér és piros abroszból, a zászlórúd végére puszpángcsokrot tettek, piros szalaggal átkötve. Az így készült zászlókat átadták a hajnalozásra készülődő legényeknek.

A legények maguk közül beköszönő és búcsúzó beszédet mondó személyeket jelöltek ki, akik a vezető szerepét töltötték be. Zenészt fogadtak, majd a lányoktól kapott zászlók mögé kettős sorba felsorakoztak, és élükön a zenészekkel éjfél tájt elindultak a lányos házak felé. Előre megtervezték az utat, számba

véve, hány lányhoz kell elérkezniük, és beosztották az időt, hogy a templomozás előtt a paplakhoz visszaérkezzenek, mivel megbeszéltük, felelevenítik a régi szokást, azt, hogy a hajnalozás befejezéseként részt vesznek a másodnapi istentiszteleten.

Minden lányhoz elmentek. Amikor a lányos házhoz értek, zenéltek, énekeltek, majd az előre megválasztott személy bekérezkedett, engedélyezés után bementek, a kijelölt személy elmondta a beköszönő beszédet, majd meglocsolták a lányt és a háziakat, zenéltek, énekeltek, ha lehetett, táncoltak.

A lányos házaknál már várták őket az asztalra tett tésztákkal, köményespálinkával, tizenkét piros tojással, ebből a legények tízet elvittek, kettőt ott hagytak, a pálinkát, amit nem ittak meg, a korsóba töltötték, amit „pipének” neveztek, a tésztát és a tojást a kosrukba tették. Ezek után az erre kijelölt fiú elmondta a búcsúzó beszédet, elköszöntek, és zeneszóval mentek a következő lányosházhoz. Utoljára érkeztek a paplakhoz, de vigyáztak, hogy lehetőleg józanok maradjanak.

A paplakon a fent leírt szokásrend szerint fogadtuk. Végül következett a templomba menetel. Induláskor előre is elnézésemet kérték, mondván, lehet, az istentisztelet alatt fáradtság miatt néhányan el fognak szunyadni. Azzal biztattam őket, nem baj, csak jöjjenek velem. Ha szunyókálva is, de kibírták, majd sorba állva fogták a kosarat és a „pipének” nevezett korsót, bevonultak a kultúrházba, ott letették a kosár és korsó tartalmát, az összegyűjtött tojást, tésztát, italt, hogy majd este bálozás alkalmával közösen elfogyaszszák. Volt úgy, hogy harmadnap este is táncoltak.

Tordátfalván ezt a húsvéti szokást gyakorolták egészen a 80-as évek közepéig, mindaddig, míg legényhiány miatt el nem maradt, mert a városok valósággal beszippantották a legényeket.

Egy húsvét másodnapi szokást sikerült meghonosítanom még Tordátfalván: húsvét másodnapján istentisztelet után a fiatal házások a paplakon gyülekeztek, és innen indultunk a jelenlévők családjaihoz, locsolás után a háziak nótáját is elénekelve. Mivel már elég kevés volt a falu lakossága, az ötvenévesek is csatlakoztak és a fiatalokkal tartottak. Ez jó alkalom volt a gyülekezet összetartására, a falu egységességének megteremtésére. Ez a szokás a húsz évre terjedő szolgálatom idején végig megmaradt.

Székelyszentmihályon a 90-es években is megvolt a hajnalozás, de zászlók nélkül. A helyi szokás majdnem ugyanúgy zajlott, mint Tordátfalván, de kisebb

eltérések voltak. Amikor a lányos házhoz értek a legények, az ablakot figyelték, hogy a zeneszóra gyűl-e fény a lakásban, mert akik fogadni akarták a hajnalozókat, azoknak a zene hallatán villanyt kellett gyűjtani. Ekkor már nagy lányom volt, ezért Székelyszentmihályra való érkezésünk után kíváncsian vártuk a hajnalozókat, de csak nem jöttek. Csalódottan tapasztaltuk, hogy a mi házunkat kihagyták a hajnalozók. Reggel azonban, amikor kaput akartunk nyitni, meglepve tapasztaltuk, hogy az lehetetlen, mert a kapuk nincsenek a helyükön. Így derült ki, hogy a hajnalozók eljöttek, csak éppen a paplaknak azon az oldalán zenéltek, ahol az iroda volt, és onnan nem hallatszott be a zene. S mert nem láttak fény kigyúlni, elmentek, jelt hagyva maguk után: a sarkukból kiemelték a kapukat, és jó néhány méterrel odébb vitték.

Később tisztázódott a dolog, és a következő éveken már a hálósoba ablaka alatt muzsikáltak, és a hajnalozás éppúgy zajlott le, mint Tordátfalván.

Hogy honnan erednek ezek a húsvéti szokások?

Az 1700-as évekből találtam leírást Bod Péternél, aki így ír húsvét eredetéről:

„A katékuménusoknak keresztségekből, akik ezen a napon a vízbe merítettnek vala, fennmaradott volt a magyaroknál az a szokás, hogy húsvét másodnapján öntözték s vízbe hányták egyik a másikat nevetségesen; a görög vallást tartó oláhoknál megvagyon most is... Megvagyon az a szokás, hogy sok festett tojásokat készítenek, nemcsak az oláhok Erdélyben, hanem Olaszországban, Franciaországban, Helvéciában, Németországban, Muszkaországban s a görögöknél. Némelyek ennek eredetét keresik a zsidóknál, akik keményen főtt tojást tesznek elő húsvétban egyebek között; de ezzel a Jeruzsálem romlását ábrázolják, melyben a keresztyének nem sokat búsultanak. Mások úgy adták elő, mintha a föld újjászületésének vagy termésének volna szimbóluma, kiábrázolója...” (Bod Péter: *Népszokások*, részlet)

Még ilyen írásokat találtam a húsvéti hajnalozásról:

Húsvéti hajnalozás

„Az öntöző, hajnalozó menet zeneszóval házról házra jár. Régebb húsvét másodnapján hajnalban indultak, az elmúlt évtizedekben már ünnep első napján megkezdtek. Rigmussal köszöntik és megöntözik a háziakat, megtáncoltatják a leányokat és asszonyokat. Régente sajtárból locsoltak vizet, napjainkban egyéni- leg, kölnivel öntöznek. A természetbeni adományokból este közös mulatságot rendeznek.” (<http://www.siklod.hu/index.php?page=163>)

Hajnalozás

„A katonaviselt, házasodni való legények szoktak járni a muzsikásokkal a lányos házakhoz tisztelegni, vagy a fiatal családoknál, ahol tudták, hogy nem gyászolnak. [...] Mindig a kántálók nyomában jártak, hogy ne feküdjenek le azok, akikhez be akartak menni. Csendben jártak, egyik háztól a másikig. Mikor az udvarra bementek, egy közülük megnyitotta az ajtót, s megkérdezte:

– Megengedik, hogy megtiszteljük egy nótával?

Ha jóváhagyták, muzsikáltak az ablak alatt. Ha behívták, bementek. Nem szokták őket visszautasítani, mint a kántálókat sem. Ha közelebb kerültek a családtagjaihoz, akkor a leányokat vagy a fiatal menyecskéket megtáncoltatták a tisztelgők. Megtörtént az is, hogy a cigányzenészek a gazdának »elhúzták«, el is énekelték a nótáját. Köszöntőt nem mondtak. Világi nótákat »fúttak«. Mikor a legények végeztek, [...] megkínálták őket borral, kaláccsal, lepénnyel – most téstával. A kísérőknek, a muzsikásoknak adtak pénzt is, ki amennyit akart, lepényt, hogy vigyék haza a purdéknak. Sokszor bérúgtak. Megtörtént az is, hogy eldobták, vagy csúfoltak a lepénnyel, hogy nem elég fehér. Azért most nekik nem adnak semmit.” (<https://szekelykaroly.ro/fileok/kutfo-05-6.pdf>)

A passióéneklés története a Homoródméntén

TÓDOR ÉVA

• Gyermekkoromból halvány emlékeim vannak a Passió énekléséről. Édesanyám mindig fekete kabátot vett és fekete kendőt kötött nagypénteken. A templomozásról hazatérve meghatottan mesélte, hogy Mihály bácsi (Szabó Mihály egykori homoródalmási kántor) és a pap bácsi (Bencző Dénes) milyen szépen énekeltek.

Idő múlásával engem is kíváncsivá tett, és egyszer, a lehetőséget megragadva karon fogtam édesanyám, és elmentem vele meghallgatni a Passiót. Igen furcsa, különös hangzása volt számomra akkor ennek az éneknek. De megragadott a hangulat, a fekete gyászlepellet beborított szószék és padok, az elrévedő tekintetekben ülő szomorúság.

A kétezres évek elejétől homoródszentpáli kántorként és lelkészfeleségként már én is követtem a hagyományt, és nagypénteken férjemmel mindig végigénekeltek a szenvedéstörténetet. Még az is előfordult, hogy jó hangú vallásórás gyermekekkel közösen adtuk elő.

Segesvár, 2013

A fordulat akkor következett be, amikor férjem kezdeményezésére összehívtuk Szentpálra a homoródméni lelkészeket. Ekkor 2010-et írtunk. Nagyon jó hangulatú együttléteink voltak. Amúgy is összeszokott baráti társaság vállalta fel ezt az ügyet, és célunk volt elvinni a Passiót minden kicsi faluba, ahol akkor nem énekeltek.

A próbák január végén, február elején kezdődtek és két hónapon át heti rendszerességgel zajlottak, néha hetente két alkalommal is. Nem volt könnyű hét lelkészt összehangolni. Sem az időt, sem a képességeket. Meg voltak szokva azzal, hogy jó hangosan kell énekelni és vezetni az éneket. Sokszor hangzott el viccesen a próbákon a „fiúhal” (hal-kan), a piano gyakorlásánál. Az első próbák a „lelkészek szenvedéstörténe-

te” volt. A három szólamban való éneklés új hozzáállást követelt meg. Nemcsak visszafogottságot, de azt, hogy akkor szólal meg a harmónia, ha úgy énekeljük a saját szólamunk, ha közben halljuk a mellettünk ülő hangját, és rá figyelve lépünk hangról hangra.

Szép munka volt együtt épülni. Gyönyörű volt megszólaltatni a kórusrészeket, de az egyéni karakterek hangja is felemelő volt. Jézusnak hangja lenni, főleg az anyjával való párbeszédben, megrendítő élmény. Minden fellépés végén meghaltunk kicsit. De a szerepeket évről évre cseréltük, hogy ne kövüljenek bele emberek szerepekbe.

A csapat tagjai: ifj. Szombatfalvi József (akkor homoródszentmártoni, ma fiatfalvi lelkész), Lőrinczi Botond (városfalvi lelkész), Ilkei Árpád (akkor homoródújfalvi, ma vargyasi lelkész), Tódor Csaba (akkor homoródszentpáli, ma székelykeresztúri lelkész), Simó Sándor (akkor homoródjánosfalvi, ma székelyudvarhelyi lelkész), Benedek Mihály (homoródkarácsonyfalvi lelkész), Andorkó Attila (kénosi lelkész), és az utolsó években Kelemen Szabolcs (szentkeresztbányai lelkész). A kórusban még énekelte Lőrinczi Krisztina tiszteletes asszony, akinek hálás vagyok a kedves segítségéért.

2019-ben a székelyudvarhelyi és székelykeresztúri fellépésekbe bekapcsolódott a székelykeresztúri egyházközség kórusa.

Ifj. Szombatfalvi József lelkész segítségével sikerült a múltból felidézni a fellépéseket, mert ő dokumentált, filmre rögzített minden alkalmat. Simó Sándor tiszteletes és Benedek Mihály volt a szállító, a mikrobuszra fel volt írva: Passió-Transz. És Simó Sándor volt az, aki mindig megtisztelt, amikor énekeltek neki: „Tenálad eszem meg a húsvéti bárányt!” Így ápolunk egyházi hagyományainkat, és szőttünk barátságokat.

Székelyudvarhely, 2019

Kézilabdacsapatban II.

ANDRÁSI GYÖRGY

• Alig telt el másfél hét a csapat megszervezése óta, elérkezett a kiszállás napja, azaz május 13-a. Megjegyzem még, hogy a gyéresi csapatról nem tudunk semmit, főleg azt nem, hogy milyen játékszínvonalat képviselnek, de még a saját csapatunk összetételét sem ismertük. Fogalmunk sem volt arról, kik a csapattársaink, hiszen nem volt egyetlen közös felkészülési alkalomunk, sem edzési lehetőségünk. Nem emlékszem arra sem, hogy lett volna a Dinamo sportklubnak egy sportpályája Kolozsváron, ahol legalább egynéhány alkalommal edzéseket végezhattünk volna, hogy felkészüljünk a mérkőzésre. Ilyen előzmények után kellett elindulnunk az aranyosgyéresi első mérkőzésre. A megbeszélte időre és helyre, pontban fél tizenegyre megérkezett a kollégium mögötti utcába a csapatszállító jármű, ami nem volt más, mint egy tehergépkocsi, egy orosz gyártmányú Molotov, amely úgy nézett ki, mintha a háború befejezésekor a hazavonuló orosz hadsereg katonái hagyták volna hátra. Valószínűleg így is volt. A teherszállításra szolgáló részben erre az alkalomra egyszerű fapadok voltak elhelyezve hosszában az utazó személyek részére, jelesül számunkra, a Dinamo válogatott játékosainak.

Így indultunk el a szabadpályás kézilabda tavaszi idényének első nagy eseményére. Miután felvettük a csapat többi tagját, nekivágtunk a Tordára, illetve az Aranyosgyéresre vezető feleki, meredeken emelkedő útnak. Hát bizony lestrapált autónk megérezte az emelkedő nehézségeit, de végül kivánszorogtunk a tetőre, ahonnan már könnyebben haladhattunk. Hozzávetőleg másfél óra kellett ahhoz, hogy Aranyosgyéresre, a sportpálya bejárata elé megérkezzünk. A játék megkezdéséig még hátralevő időt a pálya szélén töltöttük, mialatt a tanár úr, aki a „csapatedző” szerepét is betöltötte, kiosztotta sportfelszereléseinket, a trikókat (piros színű mezt kaptunk) és a kitaposott cipőket, majd tartott egy rövid stratégiai megbeszélést. Mindenkinek személy szerint kijelölte a helyét és feladatait. Én a jobb szélső feladataira kaptam megbízást, a csapattársaim beosztására nem emlékszem.

Hamarosan megkezdődött a csapatok küzdelme. Ami a játék színvonalát illeti, hát jobb nem értékelni. Lelkesedés ugyan volt bennünk, hiszen végigrohantunk az első és második félidőt, de játéktechnika annál kevesebb. Azt azonban ki kell hangsúlyoznom, hogy kibírtuk mind a két félidőt, és csak 1–0-ra kaptunk ki. Hogy a végeredmény ilyen szoros volt, minimális gólkülönbséggel, csak azzal volt magyarázható, hogy ellenfeleink sem voltak sokkal jobbak. A mérkőzés befejeztével kezdet fogtunk ellenfeleinkkel, majd elköszöntünk tőlük. Arra nem volt lehetőség, hogy le-

moszuk a játék hevében eltöltött izzadságot, arra sem számíhattunk, hogy meghívjanak egy kis falatozásra, netán ebédre, hiszen anyagilag ők sem álltak jobban, mint mi.

Három óra jócskán elmúlt, sőt már fél négy felé járt, amikor felültünk a Molotov teherautóra, és elindultunk vissza a Kolozsvár felé vezető úton. Lassú, kényelmes tempóban haladva elhagytuk Aranyosgyérest, a szeg- és sodronygyárak kis iparvárosát, majd ugyanabban a tempóban áthaladtunk Tordán, és eljutottunk a városból kivezető úton a Dobogónak nevezett, meredeken emelkedő útszakaszra.

Itt kezdődött az előre nem várt kalandos utazásunk. Járművünk egyre lassabban haladt a meredek kaptatón. A motor egyhangúan burrogó hangja megváltozott, előbb rángatózott, prüszkölt, működésében kihagyott, majd leállt. Az autóvezető kiszállt, felemelte a motorháztetőt, keresgélt, matatott, tapogatott a motor látható és elérhető részein, de mivel nem látott rendellenességet, elővette a kurbilit (önindító még nem volt), és próbálkozott, hogy újra életet leheljen bele, de nem járt sikerrel. Ellenőrizte a benzinnívót, de rendben találta. Aztán valószínűsítette a diagnózist: bizonyára a benzinbe került piszok zárhatta el a porlasztó járatait. De hogy ezt megtudja, szét kell szerelnie a karburátort, ez pedig nem egy egyszerű feladat.

Számunkra, a csapat teológusainak ez a kényszermegállás az izgalmak és a szorongások kezdete lett. Leszálltunk az autóról. Valamelyikünk meg is szólalt: erre bizony nem gondoltunk. Valóban nem, pedig számítani kellett volna erre is, replikázott a másik, és a már szállóigévé vált Murphy törvényét idézte: „ami el tud romlani, az el is romlik”. Ebben a kényszerpihenőben egyre fokozódott bennünk az izgalom, és komoly aggodalommal töltött el az a tudat, hogy teológiai intézetünk aznap este 7 órai kezdettel Bartók Béla-emlékestre készült az intézet nagy tantermében, a kolozsvári gyülekezeti tagok részvételével, és ennek a rendezvénynek műsorában fontos helyet kapott a Péterffy Gyula zenetanárunk által vezetett dalárdánk szereplése.

Növekvő izgalmak között figyeltük az autóvezetőt, aki leszerelte és darabokra bontotta a porlasztót, törölte, tisztogatta, míg végül megtalálta a benzinből kiváló porüledéket, amely elzárta az üzemanyag-adagolót. Közben az idő rohamléptekkel haladt, és úgy tűnt, hogy egy láthatatlan kéz tekeri az időmérő másuat előre. Már egy órája szurkoltunk a benzinporlasztó sikeres javításáért, mikor emberünk diadalmasan közölte, hogy most már csak össze kell szerelni és imádkozni, hogy ne jelentkezzen másik hibásodás is. To-

vábbi egy óra telt el azzal, amíg a kitisztított porlasztó összeszerelve helyére került, aztán jött az újabb kurbilizás, ami végül eredménnyel járt, mert a motor működésbe lendült. Most, hogy kényszermegállásunkból elindulhattunk, már csak az volt a legnagyobb gondunk, hogy időre visszerkezünk-e Kolozsvárra.

Sajnos ez nem történt meg. (Murphy törvénye itt is érvényesült.) Amely távolságot manapság gépjárművel fél óra alatt könnyedén meg lehet tenni, az akkori években ennek duplája lehetett csupán. Ez a megállapítás a Kolozsvár–Torda közötti távolságra is vonatkozott. Pedig ez az útvonal azon kevés kitűnő minőségű, aszfaltozott-kövezett utak közé tartozott, amelynek kiépítése az 1930-as évek végére készült el, mint a Párizs–Konstantinápoly közötti kontinentális útszakasznak Románián keresztül áthaladó része. A viszonylagos lassú haladást az akkori gépjárművek teljesítményszintje mutatta. Mindezen közlekedési adottságok okozták azt a számunkra nagyon kellemetlenné vált következményt, hogy mire beértünk Kolozsvárra, és a kollégium mögötti Berde utcában lekászálódtunk a tehergépkocsiról, majd felrohantunk a bentlakásba és átöltöztünk, jócskán elkéstünk. Az anyák napjával egybekötött Bartók Béla-rendezvény a meghirdetett időben, este 7 órakor, pontosan megkezdődött. Mivel a teremnek csak egy bejárata volt, nem lehetett feltűnés nélkül bevonulni. Tanáraink arcán látni véltük a rosszallás vonásait, amikor mi csendben, de izgalommal telten, fejlesütve bevonultunk és elfoglaltuk helyünket. Ezután az ünnepi műsor folytatódott, és egy kis megnyugvást jelentett számunkra, hogy a dalárdánk szereplése sikeres volt.

Azonban történetünk fájdalmasabb része csak ezután következett. Amikor az ünnepi rendezvénynek vége volt, és a vendégek lassan elhagyták a termet, s már csak a teológiai tanárok és a hallgatók kivonulása volt hátra, Simén Dániel, a gyakorlati teológia professzora felszólította az ifjúságot, hogy maradjanak bent a teremben. Ekkor kezdődött a feketeleves tálalása. Felháborodását fejezte ki, hogy néhány hallgató hangos ajtócsapkodással és elkésett bevonulásával megzavarta az ünnepély méltóságát. Ezt elfogadhatatlannak tartotta, és kihágásnak minősítette, amely nem maradhat következmények nélkül. Kijelentette, hogy másnap a tanári konferencia fog dönteni a további intézkedésekről. Hát bizony nem volt egy csendes, pihentető éjszakánk.

Másnap, május 14-én, hétfőn valóban összeült a tanári testület, hogy guillotine alá hajtsa fejünket. A történet folytatásában, a teljes hitelesség kedvéért a bevezetésben említett jegyzőkönyvből idézem az idevonatkozó részeket:

„Jegyzőkönyv az EPTI [Egységes Protestáns Teológiai Intézet] Unitárius Kara Tanári Testületének 1956. május 14-én tartott gyűléséről. Jelen vannak: dr. Erdő János dékán-elnök, Bende Béla, dr. Lőrinczi Mihály, dr.

Simén Dániel, Péterffy Gyula és dr. Kovács Lajos tanárok. [Kovács Lajos tanár úr vezette a jegyzőkönyvet] [...] Dékán jelenti, hogy a Tanári Testület tagjai előtt, egy rendkívül kellemetlen ügyről kénytelen beszámolni. Őt hallgató, név szerint Fodor Dénes és Nagy József IV. é., Szabó Árpád III. é., András György és Késmárky Csaba I. é. hallgatók május 13-án, vasárnap de. 11 óra körül engedély nélkül a Dinamo sportegyesület tagjaként, kézilabda-mérkőzésre Tordára mentek [a kézilabda-mérkőzés Aranyosgyéresen volt], ahonnan aznap este 7,15 körül érkeztek vissza, a kar által rendezett Bartók Béla-émlékest megkezdése után.”

Ez volt az előterjesztés, amely után következett a tanárok hozzászólása és véleményük kinyilvánítása, a tények megállapítása, majd a határozat: „Tanári Testület megállapítja, hogy nevezett hallgatók a rendtartás szabályainak megsértése következtében fegyelmi vétséget követtek el, ezért a nevelés és egészséges közszellem érdekében a következő intézkedéseket hozza:

a/ Tanári Testület nevezett hallgatókat megint.

b/ Az év végi jutalmazásból kizárja.

c/ András György I. é. és Fodor Dénes IV. é. hallgatók május és június havi egyházi ösztöndíját megvonja, Szabó Árpád III. é. és Nagy József IV. é. állami ösztöndíjas hallgatókat pedig 180-180 Lei pénzbüntetés befizetésére ítéli, a Kar önfenntartási segélyezési alapja javára.

d/ Késmárky Csaba I. éves hallgatót az első félévi kollektiviumi eredmény alapján a Kar évfolyamismétlésre utasította...” Késmárky Csaba nem folytatta teológiai tanulmányait, világi pályára lépett.

A jegyzőkönyvben nem szerepel, de határozottan emlékszem a dékán úr összefoglaló záróbeszédének egy nagyon kielezett megjegyzésére, mellyel kifejezésre juttatta, hogy nekünk rövid időn belül el kell döntenünk, hogy milyen jövőt választunk magunknak. Lelkészek akarunk-e lenni vagy sportolók, mert a kettő kizárja egymást.

Eddig tartott a történet, és ezzel nemcsak a történet, de a kézilabda-szereplésünk is: alighogy elkezdődött, már véget is ért. Csaknem valamennyien a történet szereplői közül, hogy bibliai hasonlattal éljek, a „jobbik részt választottuk”, és maradtunk teológiai tanulmányaink folytatásánál. A tanári testület ítélezését akkor nagyon, sőt túlzottan is szigorúnak éreztük. Arra azonban hasznos volt, legalábbis számomra, hogy segítségemre legyen az önfegyelmezés, a megfontoltság, a pontosság és még több más, ehhez kapcsolódó magatartási követelmények gyakorlásában... és az idők múltával azt is beláttam, hogy tanáraink a szigorú fegyelmezéssel és ellenőrzésekkel minket akartak védelmezni a körülöttünk szüntelenül erősödő szélsőséges nacionalista-sovinizta túlkapásokról és atrocitásokról. Ma már, oly sok évtized elmúltával is, hálával és tisztelettel gondolok egykori teológiai tanáraimra, és kegyelettel őrzöm emlékeket.

Énekvezér-továbbképző

SZÉKELY KINGA RÉKA

• Amikor a Magyar Unitárius Egyházban szolgáló énekvezérek jelenéről és jövőjéről van szó, mindig az az érzésem, mintha egy veszélyeztetett létformáról kellene biztató jóslatokat mondani. Az elmúlt harminckét év valahogy nem volt elég arra, hogy az énekvezéri szolgálat visszakapja méltó fényét. A 20. század politikai viszonyai ellehetetlenítették a több évszázadon keresztül működő kántortanítói szolgálatot, de annyira, hogy még napjainkban is azt keressük, hogyan lehetne az énekvezérek szolgálatát beépíteni maradandóan az egyházi szolgálat sokrétű valóságába. A nagy és tehetős egyházközösségek számára nem kérdés az énekvezéri szolgálat meghatározása, de a többi egyházközösségben – és ezek alkotják egyházközösségeink nagy részét – különbnél külön megoldásokkal rukkolunk elő. Van, ahol az énekvezér irodai szolgálatot is teljesít, van, ahol a szeretetszolgálati munkából is kiveszi részét, van, ahol templomgondozói munkát is vállal, és van, ahol csak átmeneti egyházi megbízással végzi az énekvezéri szolgálatot.

Hosszú időbe tellett, amíg megértettem, hogy az énekvezéri szolgálat szervesen együtt mozog az egyházközösség adottságaival. Egy nagy és tehetős egyházközösség énekvezérét azért lehet csodálni, mert szakmai felkészültsége vetekedik egy-egy előadóművész felkészültségével. De őszinte csodálattal tölt el azoknak az énekvezéreknél a szolgálata is, akiknek kevesebb szakmai felkészültségük van, de az egyházuk és a helyi közösségük iránti szeretetből elvállalták a kántori teendők végzését.

A járványhelyzet két évre megakadályozta énekvezéreinket abban, hogy találkozzanak és továbbképzésen vegyenek részt.

Február 25–26-án felfrissítettük a 2020-as sepsiszentgyörgyi meghívást, és eleget tettünk neki. Egyházunkban harmincnégy főállású énekvezér szolgál, de ugyanennyi azon egyházközösségek száma, ahol énekvezéri teendőket megbízással alapon végeznek. A harmincnégy főállású énekvezérünk közül huszonötön jelentkeztek be továbbképzőre, megjelent végül tizenkilenc énekvezér. Hárman sajnos betegség miatt nem tudtak részt venni. Mihamarabbi felépülést kívánunk nekik.

A nyitó áhítat és köszöntések után beszámoltunk az elmúlt két esztendő viszontagságairól, a járvány alakította egyházi és liturgikus életünkről, és szomorúan állapítottuk meg, hogy újra viszontagságos időszak kezdődik életünknek az Ukrajnában kitört háború miatt.

Hosszú évekre visszamenőleg az énekvezér-továbbképzők állandó témája a használatban lévő

korálkönyv módosítása. Azok, akik Marosvásárhely valamelyik zenei képesítést (is) adó intézetében tanultak, rendszerint kapcsolatban álltak dr. Molnár Tünde orgonaművésszel és tanárral, aki a korálkönyv módosítását aktuálisnak tartotta, sőt ő maga is a tanítványok kérésére módosított bizonyos darabokat. A munka dandárját László Attila gagyai és kobátfalvi énekvezér végezte el az elmúlt két évben. Előadás keretében ismertette a korálkönyv-módosítás előnyeit és nehézségeit. Ezután az énekvezérek kipróbálták a módosított javaslatok némelyikét, és ők maguk is tettek javaslatot a munka tökéletesítésére. Aprólékos, időigényes, de nagyon hasznos munka volt. A második nap Márk Attila árkosai énekvezér mutatta be az Enyedi Pállal közösen szerkesztett kiadványát: *A Magyar Unitárius Egyház orgonái* első kötetét, valamint a Mácsafej zenekar *Olyan vagy...* című megzenésített szerelmes verses lemezét (hanghordozóját).

Ezt követően az énekvezéri csapat átsétált a Krisztus Király-plébániatemplomba, ahol Lőfi Gellért, a Laudate kamarakórus és a Campanella gyermekkar vezetője, római katolikus kántor és karnagy mutatta be Sepsiszentgyörgy és környéke legnagyobb orgonáját. A nap Sepsiszentgyörgy unitárius vonatkozású épületeinek megtekintésével zárult, nem utolsósorban Dávid Ferenc szabadtéri szobrának megtekintésével. Köszönjük az előadók, László Attila és Márk Attila áldozatos munkáját. Köszönjük a házigazda szerepét betöltő egyházközösség segítőkészségét, Péterfi Ágnes lelkész és Benczédi Zsófia segédlelkész vendégszeretetét, Hurubás János énekvezér kollegiális nyitottságát, Gazdag Géza gondnok hazahívó és biztató szavait.

Jelen voltak: Csegezi Ildikó, Simándi Teri, Kádár Annamária, Szabó Mária, Dávid Dalma, Máté Ilonka, Hegyi Rózsa, Tódor Éva, Gothárd Attila, Sorbán Enikő, Vas-Székely Piroska, Hurubás János, Kovács Jenő, László Attila, Márk Attila, Kádár Gábor, Árkosi Alfréd, Fekete Judit.

Búcsú Szécsi Antal nyugalmazott tanártól (1938–2022)

A kérelhetetlen végzet az igaz pedagógusok közül újra áldozatot követelt. Emberek százainak fájdalmában osztozunk a barát, osztálytárs és tanár halálával. Szécsi Antal elvesztése a mi fájdalmunk, a mi veszteségünk.

Elemi osztályait különböző helyeken végezte, édesapja gyakori munkahelyének változtatása miatt: Csomortánon, Betfalván, Bukarestben a magyar nyelvű iskolában és Rugonfalván.

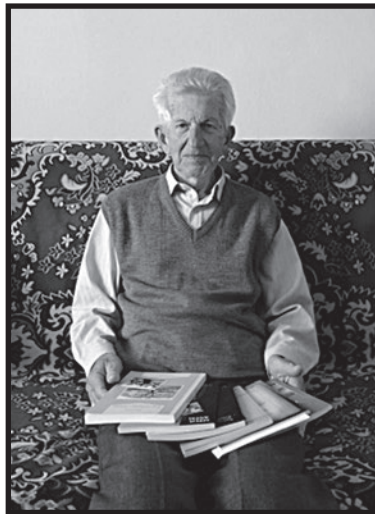
Sikeresen felvételizett a székelykeresztúri tanítóképzőbe, ahol 1955-ben tanítói diplomát szerzett. Első munkahelye Gyergyóditróban volt 1955–56-ban, ahonnan 1956-ban Vargyasra került, ahol 1960-ig végezte oktató-nevelői tevékenységét. 1960-ban iskolaigazgatónak nevezték ki Felsőrákosra, 1963-ban újra Vargyason tanított.

Mindenik munkahelyén a legaktívabb, legodaadóbb pedagógus volt, de mindemellett önálló, független, pótolhatatlan szellem is. Kultúrmunkás volt, felismerte ebben a hivatást, a közösség mindennapi szolgálatának lehetőségét, amely nemcsak arra szólította fel, hogy megtalálja az üzenetet, hanem arra is, hogy munkatársak, barátok, a szűkebb és tágabb közösség támogatásával fölerősítve terjessze szóban és írásban egyaránt.

1963 áprilisában családot alapított, három gyereknek lett az édesapja.

Szorgalmát, tenni akarását bizonyítja az is, hogy beiratkozott a kolozsvári Babeş–Bolyai Egyetemre, ahol levelező tagozaton román tanári minősítést nyert.

Aktív, odaadó osztálytárs volt, aki mindenkor szíven viselte osztálytársainak életútját. Mi sem bizo-

nyítja ezt jobban, mint az, hogy tudván, szülők nélküli osztálytársa voltam, egy alkalommal meghívtott szilveszterezni Betfalvára szüleihez.

A 2021 júliusában megtartott 66. érettségi találkozó alkalmával mindenik jelen lévő osztálytársat megajándékozott egy dedikált könyvével, amely abban az évben jelent meg. Ez volt az általa írt hetedik könyv. De tollából látott napvilágot a *Falu a Látóhegy alatt – Vargyas község monográfiája* (2005), a *Kapuállítók hitével – Egy pedagógus életútja* (önéletrész, 2007), „...Maga-felejtő sorsunk halk tudója...” – *Borbáth Károly élete és munkássága* (2008), *Meglesett élet – Besúgói jelentések dr. Borbáth Károly történészről* (2011), *Betfalva monográfiája* (2011), *Egy pedagógus életútja – Önéletrész* (második, bővített kiadás, 2014), *Borbáth Károly történész, a „lábonjáró lexikon”* (2016), *Egy tanító példás helytállása a két világháború közti időben – Kiss Károly kántortanító életútja* (az RMPSZ Apáczai-díjára benyújtott pályamunka, 2018), *Székelyföldi szólások és közmondások* (2021). Könyvei mellett számtalan írása jelent meg különböző folyóiratokban, napilapokban.

Idősödő korában áthelyezését kérte a Székelyudvarhely mellett lévő Felsőboldogfalvára, ahol igazgatói kinevezést kapott, innen 1990-ben bekerült Székelyudvarhelyre a 6-os számú iskolába, ahonnan nyugdíjba vonult.

Szerette övét, mindent megtett családja jólétéért. Sajnos szerény, kiegyensúlyozott alakja kilépett életünkéből, de a munkálkodó embert példaképünként őrizzük emlékezetünkben mindenk fölötte mi, osztálytársak, gyászoló családja és mindazok, akik szerették.

Nyugalma legyen csendes, emléke áldott!

GÁLFALVI GÁBOR
volt osztálytársa

Ima énekvezér-továbbképzőn

Áldott vagy, Isten, hogy ajándékba adtad a hangot. Áldottak vagyunk, hogy megajándékoztál a dalban való szólással, amely a maga lüktetésében időnként többet mond minden szónál. Ajándék mélységeket és magasságokat megélni általa: hiszen a kezdettől a végig a dal által kísérsz bennünket.

Születésünkkor kísérsz a dalban édesanyáink dúdoló, éneklő szeretetével, amely bölcsőnknek ringatója. Kisérsz a keresztelés pillanatában, a konfirmációkor, amikor erős hittel, a közösség és egyházunk ölelésében énekeljük: „...hiszem, vallom, egy az Isten”.

Kisérsz a gaudeamusokban, amikor a nagybetűs felé lépkedünk, az esküvő áldott pillanatában, s végül, az utolsó bölcső mellett is.

Így fonod össze emberi létünket a dalban, a dal által. A szavak énekhangon való formálásával, minden billentyű leütésével, szívünk rezdülésével válik tökéletes szimfóniává az ima.

Adj hát hitet, reménységet, erősítsd az elköteleződés érzését, adj késztetést, hogy téged szolgálva építhessük ezt a nagy egészet. Zengjenek templomaink, legyen dicsőítve neved, s éltesz, Atyánk, hogy sokáig dalolhassunk még neked! Ámen.

PÉTERFI ZITA ÁGNES

Emlékezés egykori tanárunkra

Március 7-én, életének 82. évében az Egyesült Államokban elhunyt Colleen Sanders, aki 2001 és 2003 között volt a kolozsvári unitárius teológiai hallgatók angoltanára.

Colleen Sanders 1940-ben született Georgia államban, és a vállalati szférában töltött sikeres karrier után, nyugdíjas éveiben az önkénteskedés, a segítségnyújtás töltötte ki napjait. Tagja volt a Női Választók Szövetségének (League of Women Voters), kitartóan segítette a bevándorlókat az amerikai állampolgársági vizsgára való felkészülésben, akik közül többen alig beszélték az angol nyelvet az Egyesült Államokba való érkezésükkor, tagja volt különböző adománygyűjtő csoportoknak, amelyek a Maine államba érkező menekülteket karolták fel és segítették.

Aktív tagja volt a portlandi unitárius univerzalista gyülekezetnek, sokszor saját otthonát nyitotta meg az egyházközség különböző kiscsoportjai számára. A Békehadtest égisze alatt két évet Bulgáriában munkálkodott, angolt és üzleti ismereteket tanított, ezt követően került Kolozsvárra és lett a KPTI Unitárius Karának angoltanára.

Colleen Sandersre úgy emlékezünk, mint egy kedves, törekeny alkatú, de hatalmas szívvel megáldott asszonyra, aki kellemessé, szerethetővé tette a nyelvóráit. Csillogó mosolya, optimizmusa, lelkesedése felrázta az óráira sokszor fáradtan beeső teológusokat. Értette, de inkább érezte az egyetemista élet viszonytárságos mindennapjait, kihívásait, így nemegyszer várta diákjait finom falatokkal, évente egyszer pedig bőséges asztalközösségbe hívott, kedvencét, a mexikói chillis babot készítette erre az alkalomra. A 2002-es teológiai diáknapok alkalmával neki köszönhetően a teológiai hallgatók közössége színre vitte *A skarlát betűt*, a Hawthorne regénye alapján készült darabot. Ez volt az első alkalom, hogy angol nyelven megszólaltunk egy színpadon, népes közönség előtt. A Balázs Ferenc-ösztöndíjak közül néhányan vendégszeretét is élvezhettük maine-i otthonában.

Jómagam 2012 karácsonyán voltam az ő vendége, felejthetetlen napokat töltve erdei otthonában vele és szeretett macskájával, Sunnyval.

Colleen Sanders számunkra, a 2000-es évek elején tanulmányokat folytató teológiai hallgatók számára kedves emlék marad. Nyugodjon békében!

NAGY ADÉL

Hogyan írjuk helyesen?

Neveink er(d)eje

A korábbi lapszámomban megjelent írás kapcsán merült fel a kérdés, hogyan kell helyesen írni a neveinket. Mivel ránk nem érvényesek a magyarországi névadási törvények, ezért nálunk az utónevek helyesírása teljesen esetleges (gondoljunk csak az Alíz–Aliz vagy Ottilia–Otilia esetére, de van számos igazán kirívó, általam látott példa is: Rózália, Amália, Isván, Józika, Adrienn férfi utónévként stb.). Most azonban nem ezekre vonatkozott a kérdés, hanem arra, hogy a román anyakönyvvezetők által helytelenül beírt neveket szabad-e nekünk a szövegeinkben magyarosan írni. Például mi legyen Deak Máriával vagy Lucaci Istvánval? A kérdés nagyon is jogos, bár a helyesírás elvei nem teketóriáznak, tulajdonnevet úgy kell írni, ahogy az a hivatalos iratokban szerepel vagy ahogy azt a név viselője megadja. Itt meg is állhatnánk a gondolatmenettel, hiszen a kérdésre ez a rövid, tömör válasz elegendő kellene legyen. Viszont a korábbi lapszámomban érintett névátírási, magyarosítási és románosítási törekvések vagy az egyszerű hanyagság

tagadhatatlanul nyomot hagyott „rajtunk”, neveinken, és ezért a gondolatmenetet folytatnunk kell – önmagunkért elsősorban.

Számtalanszor hallhatjuk, nyelvében él a nemzet. De éltetjük-e neveinkben például? Akinek a dédapja Kovács vagy Lukács volt, megelégszik-e a Covaci-csal vagy a Lucaci-csal? Akit Imrének szerettek volna beírni, mégis Emeric lett belőle, hogy viszonyul a nevéhez?

Romániában a hivatalos iratok cseréje hosszadalmas, a „névváltoztatást” alaposan meg kell indokolni, és a román állam nem mindenhol bizonyul megértőnek... Az átlagember pedig nem is szeret hivatalokba járni, ha nem muszáj. És azért az egy fránya ékezetért, pluszbetűért vagy apró kis elírásért... túl nagy a célcó.

No de mi lehet az oka annak, hogy akinek a dédapja még Kovács vagy Lukács volt, legalább a nem hivatalos dokumentumaiban, levelezésében, közösségi oldalon létrehozott profilján nem a magyar vezetéknevét használja, hanem az elrontottat? Talán számára az már nem is elrontott, hanem az lett a saját, a végtől végig belakott, elfogadott névalakja...

DÉNES GABRIELLA

SZERETETSZOLGÁLAT

Az ukrajnai háborús menekültek segélyezéséről

• Február derekán abban reménykedtünk, hogy végre sikerül megszabadulnunk a minket két éve rettegésben tartó koronavírus-járványtól, s nekiláthatunk visszaépíteni mindazt, amit a világjárvány lerombolt közösségi életünkben. Örömről rövid életűnek bizonyult, hiszen a háború ismételen rámutatott világunk törékenységre. A fegyveres harc kirobbanása, amiről úgy gondolhattuk, hogy véglegesen eltűnik európai társadalmunkból, újra bebizonyította, hogy a gyarlóság és erőszak életünk része maradt. A háború árnya újfént rávetette magát világunkra, s szedi áldozatait elsősorban a kiszolgáltatottak között. Millióknak kellett elhagyniuk otthonukat, és elindulniuk az ismeretlen felé, életüket mentve. A pusztítás híreit olvasva elsősorban imádkozunk Atyánkhoz a békéért, az életveszélyben levő embertársainkért, az erőszakot szenvedőkért, a menekültekért és nélkülözőkért. Az imádság nem állítja meg a fegyvereket, de erőt ad, hogy a kilátástalanságban is fény gyúljon számunkra, Isten közelségébe emeli lelkünket, megerősítve és a jó cselekvésre buzdítva mindnyájunkat.

Az imádkozással együtt kiemelten fontos a háború miatt szenvedő és menekülő embertársaink felpártolása. A háború kitörése óta egyházunk megpróbált felkészülni az ukrajnai háború menekültjeinek és helyben maradó rászorultjainak segélyezésére. Ennek érdekében a kárpátaljai magyar egyházaktól és önkormányzati elöljáróktól, valamint más irányadó forrásokból tájékozódunk, ugyanakkor az erdélyi magyar egyházakkal, segélyszervezetekkel és illetékes intézményekkel is egyeztetünk a segítségnyújtási terveinkről. Az alábbiakban összefoglaljuk a március 22-éig megvalósult fontosabb lépéseinket, megjegyezve, hogy folyamatos szervezésről van szó, aminek a következő hetekben is lesznek fejleményei.

Felhívás pénzbeli adományok további gyűjtésére

Egyházunk főhatósága és a Gondviselés Segélyszervezet felhívással fordult az adakozó szándékú személyekhez, egyházközségekhez és cégekhez a rászoruló ukrajnai embertársaink segélyezése céljából. Ezúton is megköszönjük a beérkezett pénzbeli felajánlásokat. A Kárpát-medence-szerte, valamint az Amerikai Egyesült Államokban élő unitárius és más felekezetű adományozók – magánszemélyek, gyülekezetek, egyházi és más szervezetek – eddigi hozzájárulása elérte a 228 905 lejt (17 253 773 Ft). A pénzádományo-

kat a Gondviselés Segélyszervezet bankszámláira várjuk továbbra is (l. alább), biztosítva a felajánlott segélyek rendeltetésszerű felhasználását.

Természetbeni adományok gyűjtése

A Gondviselés Segélyszervezet és egyházunk Facebook-oldalain megjelent felhívás tételesen tartalmazza az adománytípusokat, amelyeket a helybeli lelkészi irodákban/tanácsstermekben gyűjtünk össze, majd onnan megszervezzük a továbbszállításukat. A jegyzéket a valós igények változásait követve frissítjük.

Ukrán, illetve orosz nyelvismerettel bíró és alkalmi tolmácsolást vállaló személyek felkérése

Főleg a nagyobb városokban levő gyülekezeteink körében van kilátásban alkalmi tolmácsok bevonása annak függvényében, hogy hol kell, illetve hol tudunk szállást és ellátást biztosítani a háború elől menekülőknél.

Következzen az eddigi konkrét segítségnyújtási tevékenységek összefoglalása. Március 19-én célba ért a **Magyar Unitárius Egyház és a Gondviselés Segélyszervezet első segélyszállítmánya Kárpátaljára**. A tartós élelmiszereket és a menekültszállásokon használatos céleszközöket (tábori ágyak, matracok, hálósákok, izzókörték, zseblámpák, adó-vevő készülékek, villanyrezsók) Beregsurány határtelepülésen adtuk át a Kárpátaljai Református Egyházkerület képviselőinek. Az 59 100 lej (4 461 000 Ft) összértékű szállítmány rendeltetésszerű felhasználásáról Nagy Béla főgondnok biztosított, elmondva, hogy minden hiánycikket több ezer ukrán háborús menekült ellátására fordítják 108 egyházközségük által, a Diakóniai Koordinációs Iroda szervezésében.

Menekültek továbbutazása Máramarosszigetről

A háború elől menekülő embertársaink egyre nagyobb számban utaznak át Észak-Erdélyen. Nagy részük rövid tartózkodás után továbbhaladt nyugati irányba. A máramarosszigeti határátkelőnél szerzett tapasztalatunk alapján eddig 5000 lejjel járultunk hozzá a **menekültek továbbszállításának költségeihez**. Feltételezhető, hogy a további menekülthullámokban érkezők közül egyre többen és hosszabb ideig maradnak majd erdélyi településeken.

Kolozsváron hetek óta több ukrán menekült-családot látunk vendégül. A szállás mellett étkezést, tanácsadást és más alkalmi segítséget is nyújtunk számukra. Kezdetként a püspökség két vendégszobáját ajánlottuk fel, amelyekben az első két nap egy hatszemélyes családot szállásoltunk el. Őket a teológiai hallgatók és a világi egyetemista bentlakók vacsorával fogadták, és mindennemű alkalmi segítséget felajánlottak számukra. Ez a család továbbutazott Magyarország irányába, rövid időn belül azonban új vendégeink érkeztek Odesszából, akik azóta velünk laknak és mindennapi közösségi életünk részeseivé váltak. A kilencfős családban két nagyszülő, három szülő és négy gyerek van. A gyerekek már az első nap barátokat szereztek az unitárius kollégiumban, órákra járnak velük, az iskola közössége pedig tárt karokkal fogadta őket. Jó volt látni a megnyugvást szemekben, amikor nyugtázták, hogy jó és biztonságos helyre kerültek, s valamennyire sikerült eloszlatni a féltelmüket és kilátástalanságukat. A szülők és nagyszülők értékes gondolatokat osztottak meg velünk, népdalokat énekeltek, bekapcsolódtak az áhítatokba, ukrán ételeket főztek a bentlakó diákok számára, pár napja pedig munkát is találtak a városban. Szép színfoltjait képezik mindennapjainknak, s az egyre bővülő kolozsvári ukrán menekültközösségnek is hasznos tanácsokat, útmutatásokat nyújtanak, egyfajta helyi szervezőkként osztják meg velük a fontos tudnivalókat. Az Odesszából érkezett család mellett sikerült elszállásolnunk tizenkét személyt az e célra felajánlott aligazgatói szolgálati lakásban. A hat nagyszülő, két szülő és négy gyermek akkor érkezett hozzánk, amikor a szülőfalvaikhoz közeli településen már zajlott a háború, s mivel öt családtagjuk a helyszínen harcol, számukra rendkívül megpróbáló követni a híreket. A Kolozsváron szolgáló lelkészek közül mások is biztosítanak, illetve ajánlottak fel szolgálati lakásukban szállást és étkezési lehetőséget. A János Zsigmond Unitárius Kollégium tágabb közössége is példás segítséget nyújtott az elmúlt hetekben. Például egy volt kollégista diák egy magyarfenesi panziótulajdonos jóvoltából biztosított szálláslehetőséget, amelyet több vendégünk is igénybe vett; a kollégium vezetősége és támogatói számukra is többféle segítséget nyújtottak: szakorvosi segítséget, a gyerekek számára iskolai tevékenységeket és szocializációs lehetőségeket. Mind-

ezek mellett további szálláshelyeket is előkészítettünk, ahová várjuk a menekülő embertársainkat. Köszönjük mindenkinek az ebbéli felajánlásokat, a példamutató hozzáállást!

A Gondviselés Segélyszervezet önkéntesei több ízben is csatlakoztak az „O masă caldă” (Meleg étel) egyesület csapatához, akiket a helybeli önkormányzati hivatal a **kolozsvári vasútállomáson átutazó menekültek ellátásával** bízott meg. A késő esti és éjszakai órákban történő szolgálat több mindent magában foglal: tartós élelmiszer-csomagok kiosztását a nyugati irányba tartó gyorsvonatokon utazó menekülteknek, akik nem szállnak le Kolozsváron; a későbbi vonatcsatlakozásra váró menekültek kiszolgálása meleg étellel, teával, kávéval, valamint pihenőhellyel; játékos foglalkozások szervezése a menekült gyermekeknek; az étkezőhelyiség, szálláshelyek és illemhelyek tisztán tartása. Az önkéntes tolmácsok, illetve a vasúti rendőrség segítségével a menekültek ingyenes vonatjegyet váltanak, várakozás közben tájékoztató útmutatásban, tanácsadásban részesülnek. A Gondviselés Segélyszervezet a munkatársak részvételével mellett élelmiszer-adományokkal is hozzájárult az állomáson működtetett programhoz.

A magyarországi egyházkerület vezetői és egyházközségei úgyszintén szervezik a menekültek segélyezését. A pénzbeli adománygyűjtési felhívással együtt az egyházkerület székházában egy kárpát-aljai magyar család talált otthonra hosszabb távra.

A fentiekben összegzett tevékenységeink eredményes folytatásához mindenki segítségnyújtására számítunk. A segítségnyújtási javaslatokat, felajánlásokat és a felmerülő kérdéseket az unit.gondviseles@gmail.com címen várjuk.

Óvja Isten a háborútól szenvedőket, az életveszélyben levő és menekülő embertársainkat, valamint az őket segítő személyeket és közösségeket!

A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET ELNÖKSÉGE
ÉS A KOLOZSVÁRI MENEKÜLTSEGÉLYEZÉSI
MUNKACSOPORT

Bankszámla-tulajdonos: Asociația Gondviselés Segélyszervezet;
adónyilvántartási szám: 23481515; számlavezető pénzügyintézet: Banca Transilvania Sucursala Cluj-Napoca; SWIFT-kód: BTRLRO22.
Bankszámlaszámok:
RO56BTRL01301205121454XX (RON)
RO29BTRL01312205121454XX (HUF)
RO31BTRL01304205121454XX (EUR)
RO80BTRL01302205121454XX (USD)

Megjegyzés: a bankszámlaszámok 17. karaktere nagy i betű (I).

Húsvéti jelképek és szokások

DIMÉNY CSILLA JÚLIA

• A világ keresztény országaiban nagyon sok szokás kötődik a húsvéhoz. A hagyományok jelentős része azonban nem épült be a keresztény vallás ünnepi mozzanataiba, hanem azzal párhuzamosan, a különböző vidékekre jellemző, falusi közösségek ünnepi szokásaiként maradtak fenn. Jézus Jeruzsálembé vonulásának emlékűnepe a húsvét előtti virágvasárnap. A hatodik századtól kezdve virágvasárnap körmeneteket tartottak, ahol a pálma, az akkori hiedelmek szerint, az időjárás viszontagságok mellett a különféle varázslatoktól is megvédett. Nálunk ezt a szentelt pálmát helyettesíti a barka. A népi hagyományokban a szentelt barkát rontás ellen, gyógyításra, mennydörgés és villámlás elhárítására használták fel. Szintén a néphit szerint a kert földjébe szúrt barkaág elűzi a férgeket, de gyomorégés és torokfájás ellen is ajánlották. A bárány a legősibb és legerjedtebb húsvéti jelkép. A tojás az élet újjászületésének, a termékenységnek, a születésnek, a teremtésnek, a megújulásnak a jelképe. A kereszténység a feltámadás szimbólumaként tartja számon. Ahogy a kifejlődött madár belülről feltöri a tojás héját, Jézus is így szabadult ki a sziklasírból.

„A hímes tojás rajzolatai egységet képeznek szötte-seink, varrottasaink, népmeséink és sokszor népdalaink jelképvilágával is. A motívumok, minták közel sem díszek, hanem egy nagyon jól meghatározott felfogás és jelképrendszer szabályozza és annak az emléke él tulajdonképpen a mai napig, bár jelenleg már keveset tudunk az eredeti jelentéstartalomról” (Kisné Portik Irén). Megjegyzendő, hogy már a honfoglalás kora előtti avar sírokban találtak festett, karcolt díszű tojást.

A hímes tojás írása egyféle jelbeszéd volt a meglocsoló leány és a locsoló legény között. A minták lehetnek növényi vagy állati eredetűek, de gyakran a paraszti élet mindennapjaiban használatos tárgyak is a tojásokra kerültek, ilyen például a gereblyés vagy a patkós motívum. A gereblyés motívum például azt fejezi ki, hogy a lány kiemeli a legény munkásságát, szorgalmát. A csigavonalas pedig, hogy a lány túl lassúnak érzi a legényt, azt sugallva neki, hogy kissé gyorsabban, dinamikusabban közeledjen feléje. „A legényeknél megvan a piros tojásból a szerető leány hűségére és szerelmére való következtetés; szokásuk, hogy a leányoktól kapott tojásokat elrejtik, idő múltával azokat újból előkeresik, s amelyik tojás sárga színű és halvány virágúvá lesz, arról azt tartják, hogy az azt adó leány bús gondolatok közt, szerelmi

bútól zokogva írta, s következőleg az, aki őt leghűbben, legigazabban szereti; így nem egyszer siettetti a mennyegzőt a piros tojás elszíntelenedése.” (Orbán Balázs)

A húsvéti nyúl jelképe Németországból ered. A magyarlakta területeken csak a polgárosodással, a 19. század során honosodott meg. A legenda szerint Ostarának, a germán istennőnek volt egy színes tojásokat tojó tyúkja, amelyet a gyermekek szórakoztatása kedvéért nyúllá változtatott. Más verzió szerint dühében varázsolta el a madarat. Így kapott helyet a különböző kultúrkörökben a furcsa nyuszi, amely fészket rak és azt tojásokkal tölti meg. Az Ostara névből származtatják a húsvét angol, illetve német elnevezését: Easter, illetve Ostern.

Virágvasárnapon volt jellemző az a szokás, amikor egy szalmabábut női ruhába, úgynevezett kiszebábnak öltöztettek fel. A kiszé vagy banya a tél, a böjt, a betegség megszemélyesítője, amelyet a lányok énekelve végigvittek a falun, majd vízbe hajították vagy elégették. A *kiszehajtás* után következett a *villőzés*, amikor a lányok a villőnek nevezett, szalagokkal és kifűjt tojásokkal díszített faágakkal járták a házakat. A kisse kivitte a telet, a villő pedig behozta a tavaszt.

A nagycsütörtöki történések, Jézus utolsó vacsorája és elfogatása, szenvedéseinek kezdetét jelzik. Ezt a napot szokás *zöldcsütörtöknek* is nevezni, és a jó termés reményében vagy a böjt okán rendszerint valami zöldet, pl. spenótot fogyasztanak a hívők.

Nagypéntek Jézus kereszthalálának napja, a böjt és a gyász ideje. Több gyülekezetben eléneklik a Passiót, Jézus szenvedésének történetét. A népi babona szerint tilos volt mindenféle állattartással, földműveléssel kapcsolatos munka. Ilyenkor nem gyűjtöttek tüzet, nem fontak, nem szöttek stb. Azonban úgy hitték: aki nagypénteken napfelkelte előtt megfürdik, azon nem fog majd a betegség. Nagyszombaton ér véget a negyvennapos böjt. Szokás volt ezen a napon az első harangszóra kiszaladni a kertbe és megrázni a gyümölcsfákat, hogy a régi rossz termés lehulljon, és ne legyen férges az új. A tűzszentelésnek is sokféle hagyománya, szertartása alakult ki. Hamuját, paraszát eltették, gyógyításra használták, valamint a házban és a földeken szétszórták.

Húsvétvasárnaphoz tartozott/tartozik az ételszentelés hagyománya. Ehhez a naphoz is munkatiltalom kapcsolódott: nem sepertek, nem főztek, nem hajították ki és nem fogták be az állatokat. Húsvéthétfő a locsolkodás napja. Alapja a víz tisztító, termékenység-

varázsló erejébe vetett hit. Eredete a keresztelese utal, valamint arra a legendára, amely szerint a Jézus feltámadását hirdető jeruzsálemi asszonyokat a zsidók locsolással akarták elhallgattatni. A népszokás szerint a fiúk és férfiak ilyenkor sorra járták/járják a házakat, és különböző versek, énekek kíséretében locsolták/locsolják meg a lányokat, asszonyokat. Az „öntözésért” cserébe a lányok pirost tojást adnak a legényeknek. Ez a szín egyrészt a szerelmet, az életet jelképezi, másrészt a legenda úgy tartja, hogy a ke-

resztfán szenvedő Jézus vére lecsöppenve megszínezte az ott imádkozó nő kosarában található tojásokat.

Örvendetes, hogy napjainkban több nőszövetségben is felelevenítették, megtartják, illetve újratanulták a hímes tojás írásának hagyományát.

Áldott húsvéti ünnepet kívánunk minden kedves nőtestvérünknek és családjuknak!

(Források: Múlt-kor történelmi portál, magyarvagyok.com, nko.hu, Székelyhon.ro, Barkó Etelka: *Hétfalusi írott tojások*)

IFJÚSÁGI OLDAL

Új vezetőség az ODFIE élén

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet március 4–5. között a Jobbágyfalva melletti Tündér Ilona völgyében tartotta a 2022. évi küldöttgyűlését, amely a szervezet legfontosabb döntéshozó testülete. Tagjai: az el-

nökség, az egyházköri elnökök, a mentorok, a működő fiókegyletek két-két képviselője, továbbá a jelenleg nem működő ifjúsági egyletek egy-egy küldötte. A küldöttgyűlésen tanácskozási joggal részt vettek a központi munkatársak is. Összesen negyvennégy fő volt jelen.

A küldöttgyűlés áhítattal kezdődött, amit a hivatalos megnyitó, a jegyzőkönyv-hitelesítők felkérése, a jelenlét számbavétele és a tárgysorozat meghatározása követett.

A küldöttgyűlés a következő napirendi pontokra épült: az ODFIE elmúlt időszakbeli tevékenységének értékelése, az ifjúsági és egyetemi lelkész beszámolója, az ODFIE elnöksége által javasolt rövid távú stratégia bemutatása, alapszabályzat módosítása, javaslatok és indítványok, valamint a tisztújítás.

A küldöttgyűlés határozata értelmében az ODFIE elnöke Magyar Zita Emese (Kolozsvár–Szentháromság), alelnökök: Ilkei Árpád (Vargyas), Kondert Zsuzsanna (Marosvásárhely), Lőrinczi Zsófia (Szentábrahám) és Nagy Norbert (Marosvásárhely).

A küldöttgyűlés megköszönte Popa Ilona leköszönő elnök tevékenységét, aki szakértelmével, lojalitásával rendkívüli munkát végzett, amellyel hozzájárult a szervezet épüléséhez. Popa Ilona tizenkét éven át volt az ODFIE vezetőségi tagja társelnöki, főtitkári, majd az elmúlt öt évben elnöki minőségben.

A küldöttgyűlés köszönetét fejezte ki az előző vezetőség leköszönő tagjai – András Botond, Barothi Brigitta és Szekeres Rita – felé is, akik hosszú időn keresztül kormányozták az ODFIE-t, és számtalan megvalósítást tudhatnak magukénak.

Az elmúlt egyetemes időszakot a járvány és a vele járó korlátozások meggyengítették. A küldöttgyűlésen részt vevők, valamint a megválasztott tisztségviselők

bizakodva tekintenek a jövő felé. Azzal a hittel, hogy az ODFIE a jövőben is olyan közösség tud lenni, amelyre a vallásos szellemiség és a kultúra ápolása mellett a barátság, a jókedv és a segítőkészség jellemző.

A gondviselő Isten áldása kísérje a küldöttgyűlés résztvevőinek és támogatóinak életét.

AZ ODFIE ELNÖKSÉGE

Fiatalon húsvét felé

Szíven üt ez a tavaszi megbolydulás. Ahogyan dobban a föld szíve és feljajdul, sír vagy éppen nevet. Nevetve sírja ki évszázadok összeférhetetlenségének hiábavalóságát, a legyűrt szabadságvágyat, a fölös harcokat, a szemet szemért igazságának valótlanágát, élettelenységét, a semmibe kiáltott, vigasz nélkül hagyott sóhajokat.

Szíven üt ez a tavaszi bódultság. Ahogy a lágy szelőlő fuvallata szárnyalni hív. A föld szíve dobbanásának ritmusa újra egy másfajta léttánc dallamát ígéri. Kifejzül a mindenség. A végtelen titkai újra ránk várnak. Felfedezésre.

Egyre sebesebbek lépteink a húsvét felé vezető úton, ahogy felismerjük, belerobban idén is, nekünk is ebbe a tavaszi nagy zűrzavarba az új életet üzenete. A virágba boruló fa, a szárnyra kapó, szárnyalni tanuló madár, a szobánk sötétjét megtörő hajnali napfény, a nagycsütörtöki gyötrelem, nagypéntek fájdalmas csendje, nagyszombat és húsvét vasárnapjának találkozása, a panaszdal és hozsánna összecsengése megsejteti, a létezésre, a létbe hívott el minket Isten, és minden úgy jó, ahogy van. A rendre. Lassan minden, ami most még kibogozhatatlannak tűnik, kismul. Mert életre tanít és élni hív. A mindenség apró rezdüléseit tanúul hívva adja elénk az életet és áldást,

a halált és átkot, a szeretetet és szerelmet, a vágyakat és csalódást, a közelséget és a határtalan távlatokat, a mélységeket és magasságokat. És a valóság pillanatnyi töredékében hív választani és megélni a lét csodáját. Ezt a furcsa ellentétekkel teli emberi sorsot.

Mert nemcsak letűnt korok igazsága, nem polcon porosodó Bibliák lapjainak titka, hanem ma is ható szava: „Tanúul hívom ma ellenetek az eget és a földet, mert elétek adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot. Válaszd hát az életet, hogy élhess te és utódaid is!” (5Móz 30,19)

Szíven üt ez a tavaszi megbolydulás. Ahogyan dobban a föld szíve és feljajdul, sír vagy éppen nevet. Nevetve sírja ki évszázadok összeférhetetlenségének hiábavalóságát, a legyűrt szabadságvágyat, a fölös harcokat, a szemet szemért igazságának valótlanágát, élettelenységét, a semmibe kiáltott vigasz nélkül hagyott sóhajokat.

Szíven üt ez a tavaszi bódultság. Ahogy a lágy szelőlő fuvallata szárnyalni hív. A föld szíve dobbanásának ritmusa újra egy másfajta léttánc dallamát ígéri. Kifejzül a mindenség. A végtelen titkai újra ránk várnak. Felfedezésre. Mi fogadjuk és ígérjük, hogy idén húsvétkor is vele együtt indulunk tovább, a harcok során ökölbe szorított kezeinket inkább imára kulcsolva, békében.

MAGYARI ZITA EMESE

EGYHÁZUNK HÍREI

• Lelkészi kinevezések, nyugalomba vonulások

2021. november 1-től **Szász Ferenc** lelkész nyugdíjba vonult a Brassói Unitárius Egyházközség lelkészi állásából. 2021. december 1-től **Szén Sándor** lelkész nyugdíjba vonult a Siménfalvi Unitárius Egyházközség lelkészi állásából. 2021. december 1-jétől kezdődően **Péterfi Zita Ágnes** lelkész püspöki kinevezést kapott a Sepsiszentgyörgyi Unitárius Egyházközség lelkészi állásába. 2021. december 1-jétől kezdődően **Bodor Rozália Piroska** lelkész püspöki kinevezést kapott a kolozsvári kórházlelkészi állás betöltésére. 2022. február 1-től kezdődően **Erdő Imola** lelkész püspöki kinevezést kapott a Brassói Unitárius Egyházközség társlelkészi állásába. 2022. február 1-től kezdődően **Molnár Attila** lelkész püspöki kinevezést kapott a Magyarsárosi Unitárius Egyházközség lelkészi állásába.

• Gondnok-presbiteri konferenciák

Kolozs-Tordai kör: Kolozsvár, február 19. Székelykeresztúri kör: Kissolyos, február 26. Küküllői kör: Désfalva, március 5.

Háromszék-Felsőfehéri kör: Sepsiszentgyörgy, március 12. Marosi kör: Nyárádszereda, március 12. Székelyudvarhelyi kör: Homoródalmás, március 19.

• **Március 7-én Szatmárnémetiben, a római katolikus püspökség püspöki palotájában találkoztak a történelmi magyar egyházak püspökei és a szeretetszolgálat terén dolgozó munkatársaik**, hogy a jelenleg is tartó orosz–ukrán háború közösségekre gyakorolt hatásáról, az ehhez kapcsolódó szociális jellegű tennivalókról, kiemelten a kárpátaljai magyar testvérek megsegítéséről, a menekültek befogadásáról és támogatásáról tárgyaljanak. A találkozó legfőbb célja a munka megfelelő összehangolása, amivel a menekülteken és a helyben maradtakon egyaránt tudnak segíteni.

• Március 11-én Marosvásárhelyen ülésezett a főgondnokok és felügyelőgondnokok kollégiuma.

A Magyar Unitárius Egyház világi elöljáróinak eme szakmai fórumára a tavalyi választásokat követően első alkalommal került sor. Így a találkozó fontos része egymás jobb megismerése, valamint a testület jövőbeli működési rendjének meghatározása volt. A találkozón Sándor Krisztina főgondnok és Farkas Emőd rangidős főgondnok meghívására részt vett a hat erdélyi egyházkör két-két felügyelőgondnoka. Meghívottként jelen volt Kovács István püspök és Lőrinczi Lajos közügyigazgató.

	1	2	Kerek betű	Belül üres henger	Ásványi fűszer	Arra a helyre	Leigáztattak nyögik	... György, kortárs magyar író	1. Ezelőtt 110 évvel, 1912. szeptember 16-án ebben a faluban született Nyitrai Mózesné Deák Berta unitárius lelkész. 2. Ebben a Nagy-Homoród menti faluban volt a család a II. világháború után. 3. Erdélyi város, itt kezdte segédlelkészként szolgálatát Deák Berta. 4. Mai magyarországi város, itt is szolgált a Nyitrai házaspár. 5. 1957. március 15-én Fehéregyházán koszorúzott az EMISZ, a koszorúkra Deák Berta két szalagot készített, ez volt az egyik felirata.					
Hidrogén vegyjele	4													
	Kívánság													
Minden rendben!			Sonka											
			Kilométer											
Villám népiesen					Férfinév									
					Olasz költőné volt									
Szirt				Névelő		Határrag								
				Ország, a kivándorló elhagyja		Máramarosi folyó								
Szűk nyílás			Kezdőpont							Füzet, rég	Néma néma!	Lendület adó		
			... Gréta, magyar teniszező											
Ozmium vegyjele	5													E
	Szomorúság													
Az átmérő jele	Portugál város							Férfinév						
	Konzol							Tartozik						
Imitáló						Mankó közepe!					Tiltás			
						Német autómárka					51 római számmal			
Idegen férfinév			Katód párja						Forma					
			Harap						Kelmét készít					
Nansen hajója				Anyós társa						Lám				
				... vág, felez						Idegen Éva				
Támadás					Kuruc Tamás!						49 római számmal			
					Sémi nép						Cincogó állat			
Paripa		Madridi focicsapat							Körülvevő					
Belga autójel		Elme							Karó					
			Trón eleje!			Bór vegyjele		Kalcedon-fajta						
			Fél zsák!			A föld felé		Sáv széle!						
Bor íze	Bútor-készítő									Sírkőfelirat része				
	Az energia jele									Dehogy!				
3														S

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens, Rácz Norbert Zolt főjegyző, felelős szerkesztő. **Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Magyar Zita Emese (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927; kozlony@unitarius.org
A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Április van. Végre arcunk újra találkozik a gyengéden, kedvesen simogató napfénnel. Hamarosan itt van a húsvét: a virágvasárnapot követő héten ünnepljük. Húsvétről azt kell tudnotok, hogy a tavaszi napéjegyenlőség utáni első holdtöltét követő vasárnapon van, és számunka az örök élet ünnepét jelenti. Igyekeztek részt venni a tojásfestésben és -díszítésben, hogy ellessétek annak csínját-bínját, segítőkészleteket bátran gyakoroljátok a sütemények elkészítésében és a tavaszi nagytakarításkor is szüleitek örömére.

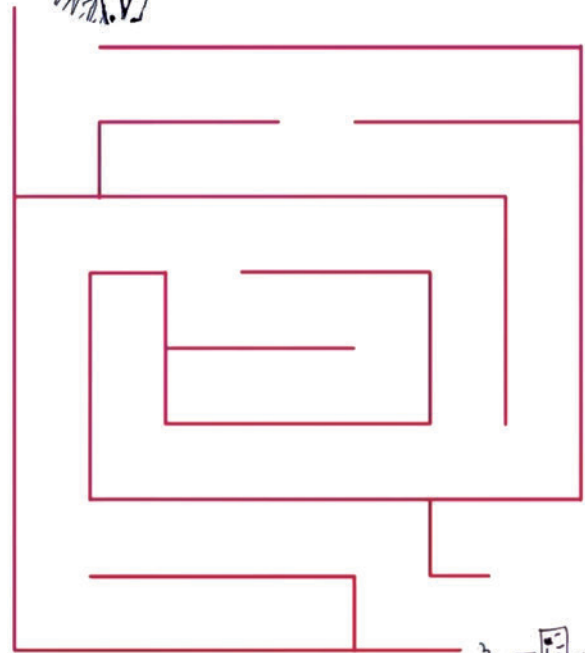
Kívánom, hogy legyen lehetőségetek megélni a húsvéti hagyományokat, megérteni az ünnep üzenetét, és a tavaszi vakáció szép élményekkel gazdagítson benneteket!

Feladatok

1. Olvasd el figyelmesen az adott bibliai részt, és kösd össze a kérdéseket a helyes válaszokkal!

1. Kik mentek el megnézni a sírt?	Az asszonyok
2. Ki hengerítette el a követ?	A magdalai Mária és a másik Mária
3. Hogyan reagáltak az örök az Úr angyalának megjelenésére?	Megrettentek
4. Kiket szólított meg az angyal?	Az Úr anyyala

2. Vezesd be Jézust Jeruzsálembe!

„Szombat elmúltával, a hét első napjának hajnalán, elment a magdalai Mária és a másik Mária, hogy megnézzék a sírt. És íme, nagy földrengés támadt, mert az Úr anyyala leszállt a mennyből, és odalépve elhengerítette a követ, és leült rá. Tekintete olyan volt, mint a villámlás, és ruhája fehér, mint a hó. Az örök a tőle való félelem miatt megrettentek, és szinte holtra váltak. Az asszonyokat pedig így szólította meg az angyal: Ti ne féljetek! Mert tudom, hogy a megfeszített Jézust keressétek. Nincsen itt, mert feltámadt, amint megmondta.” (Mt 28,1–6a)

Kellemes
húsvéti
ünnepeket!

Ukrajnai menekültek segélyezése

Az első segélyszállítmány útra kész Kárpátaljára...

...és átadása Beregsurányban

Ukrán menekültek a máramarosszigeti határnál továbbutazásra várva

Menekültek a kolozsvári pályaudvaron

Meleg étel felszolgálása menekülteknek a kolozsvári pályaudvaron

A magyar történelmi egyházak püspökeinek és segélyszervezeti vezetőinek tanácskozása Szatmárnémetiben

Ukrán népdalelőadás a János Zsigmond Unitárius Kollégium áhítatán

Andrási György lelkész (Kolozsvár), **Dimény Csilla Júlia** UNOSZ-elnök (Alsófelsőszentmihály), **Robert Ince** IARF-elnök (London), **Gálfalvi Gábor** ny. iskolaigazgató (Alsóboldogfalva), **Kiss Gergely** ny. lelkész (Székelykeresztúr), **Koppándi Botond Péter** teol. tanár (Kolozsvár), **Nagy Adél** lelkész (Recsenyéd), **Péterfi Zita Ágnes** lelkész (Sepsiszentgyörgy), **Simó Melinda** iskolapszichológus (Székelyudvarhely), **Székely Kinga Réka** hitéleti és missziói előadó-tanácsos (Homoródszentpéter), **Székely Miklós** ny. lelkész (Kövend), **Tódor Éva** énekvezér (Székelykeresztúr)